

№ 10 (14)

Kaina 1lt. 50 ct.

POLICIJA

TURINYS

Žodis „Policijos“ skaitytojams	- - - - -	1
Sanitarija, V. Viršila	- - - - -	2
Instrukcijos viešajai policijai ruošimo klausimu, A. J.	- - - - -	4
Kas a. a. Lietuvos universiteto studento Vytauto Aleksos užmušėjas, P. Tvarkanta	- - - - -	6
Šis tas apie nusikaltimus, Girius	- - - - -	8
Mokslinės policijos mokykla Romoje, mokymas ir pasiektieji rezultatai, prof. Šebedevas	- - - - -	11
Lietuvos policijos metinė šventė, Šb. ir Rm n.	- - - - -	17
Keletas minčių dėl pasienio taktikos, J. Basevičius	- - - - -	18
Šuo uostikas	- - - - -	19
Priverstinis mokesnių išieškojimas, S. V.	- - - - -	21
V. p. žemesn. mokyklos V-os laidos išleistuvės, B. Žukauskas	- - - - -	23
Oficialinis skyrius	- - - - -	24
Laiškai redakcijai	- - - - -	26

DAILĖS MENO
Foto - cinkografija

GRAFIKA

Gamina įvairiausių rūšių klišes

pigiausiomis kainomis
KAUNAS,
Laisvės alėja 78

DOMĖS VISIEMS!!!

Lietuvos kariams, ponams ir ponioms

Lietuvos Kariuomenės Karo Invalidų krautuvė ir dirbtuvė, Kaunas, Laisvės al. 17

šiais 1925 metais L. ž. ū. parodoj apdovanota dviem aukso medaliais

SKUBIAI, PIGIAI ir SĄŽININGAI

atlieka visus patiektus užsakymus ir reikalavimus, o reikalui esant per 24 valandas Dirbtuvė—siuvykla aprūpinta naujausiais išradimais ir darbą atlieka geriausieji visoj Lietuvoj meisteriai. Medžiagos yra tik geriausios angliškos rūšies.

S K Y R I A I

1) karišku rūbų,		6) įvairių metalinių ženklų, žetonų, metalinių sagų ir įvairių kitų metalinių dirbinių,
2) civiliškų rūbų,		7) išpildymas įvairių
3) moteriškų rūbų,		užsakymų
4) kepurų ir		
5) laikrodžių skyrius ir jų taisymas		

Užsakymus priimam urmu: policijos tarnautojams, geležinkeliečiams ir k.

Duodama geriausiomis sąlygomis išsimokėti

◆ Darbas atliekamas greitai ir gerai

POLICIJA

LIETUVOS POLICIJOS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS ADRESAS: KAUNAS, V. R. M. PILIEČIŲ APSAUGOS D-TAS, TELEF. 566

Žodis „Policijos“ skaitytojams

„Policijos“ 5 (9) nr. redakcija savo vedamajam straipsny „Stiprėjame ir tvarkomės“ paminėjo, kad mūsų policijai dar toloka iki pageidaujamo tobulumo laipsnio, kad ji turi dar daug dirbti, daug lavintis, kultūrėti ir žengti pirmyn, kad geriausiai galėtų savo sunkaus pašaukimo uždavinius atlikti. Mūsų policijos tarnautojų auklėjimas, tobulinimas buvo ir yra mūsų vyriausybės pirmaeilis uždavinys. Tai buvo paminėta mūsų dabartinės vyriausybės deklaracijoje š. m. rugsėjo 29 d. seime. Šios deklaracijos vidaus apsaugos tvarkymo reikalu ištraukta čia paduodame: „Mūsų valstybės vidaus gyvenimą vyriausybė taip tvarkys, kad būtų patikrinta reikalinga apsauga esamam valstybės sutvarkymui, piliečių gyvybei, turtui ir, kad būtų suteikta kiekvienam piliečiui galimumas laisvai naudotis konstitucijos bei įstatymų jam teikiamomis teisėmis. Šiam tikslui vyriausybė imsis visų įstatymais leistų priemonių kovoje su tais, kurie kėsinaisi ant atskirų piliečių asmens bei turto, ir su visais, kurie stengiasi mūsų dabartinį teisinį respublikos sutvarkymą ardyti ir net eina prie jo visiško panaikinimo. Kadangi šis vyriausybės uždavinys tegali būti įvykdytas tik esant tinkamam administracijos aparatui, tai vyriausybė ir dės visas pastangas dabartinio administracijos aparato sudėti patobulinti. Ypatingos dėmės bus kreipiama į policijos kadro pagerinimą, kad jis pilnai atitiktų savo paskyrimui, kad jo veiksmai tarnautų teisėtumui apsaugoti“.

Kaip matome, vyriausybė yra griežtai nusistačiusi tvarkyti policiją taip, kad visuose policijos tarnautojų veiksmuose reik-

štųsi teisėtumas ir teisingumas ir, kad būtų tinkamai saugojama piliečių gyvybė, turtas, nepavojumas ir valstybės tvarka. Šio tikslo siekti vyriausybė mano tinkamai auklėdama policijos tarnautojus, rengdama jiems specialių kursų ir leisdama juo didesnių tarnautojų skaičių į speciales policijos mokyklas. Policijos tarnautojų auklėjimas tam tikruose kursuose bei mokyklose yra, gal, vienintelė vyriausybės priemonė, kurios pagalba galima įvykdyti deklaracijoje paskelbtus obalsius. Šiuose kursuose bei mokyklose policijos tarnautojams teikiamos žinios iš teisės dalykų. Šios žinios policijos tarnautojams yra būtinos ir ypačiai mūsų demokratinėje valstybėje, kur kiekvienas policijos valdininko žingsnis turi būti įstatymu pagrįstas. Nes, jei policijos valdininkai peržengia įstatymais jiems suteiktas teises arba tiktai nesumaniai jas panaudoja, tuojau kalbama apie policijos tarnautojų sauvaliavimus ir t. t. Be to, einant į taikos meto gyvenimą, įvairėja ir didėja policijos tarnautojų pareigos, piliečiai kiekvienam policijos valdininko veiksmui darosi jautresni. Todel policijos tarnautojai turi gerai žinoti savo pareigas, savo teises ir kiekvieną savo veiksmą turi gebėti įstatymu paremti. Tai galima tik tada, kada tarnautojai turi reikalingų žinių iš teisės dalykų. Steigiamuose policijos valdininkams specialiuose kursuose bei veikiančiose policijos mokyklose taipogi dėstomos reikalingos praktiškos žinios iš policijos tarnybos srities. Be policijos tarnautojų auklėjimo specialėse mokyklose, vidaus reikalų ministerija yra dabartiniu metu susirūpinusi ruošimu policijai reikalingų instrukcijų ir va-

dovėlių. Kaip matome, vyresnybė daug daro, kad policija pasiektų reikiamo laipsnio. Bet ir jūs, policijos tarnautojai, neprivalote laukti, kol jus priverstinai išstobulins, paruoš pareigoms, suteiks viską jau galutinai padarytą. Jūs einate savo pareigas jau ir dabar, dar nebuvę policijos mokykloje, arba, jei ir buvę, tai iš dalies, gal, pamiršę įgautas žinias, ar nevisai gerai pasistengę jas į galvas įsidėti. Specialiuose kursuose bei mokyklose vyriausybė neturi galimumo ir laiko suteikti jums viską pilnai; reikalingos žinios jums duodamos daugiau bendrais bruožais, nurodomi tie šaltiniai, iš kurių jūs galite vėliau patys pasimokinti. Be to, pats gyvenimas nuolat žengia pirmyn, tobulėja. Todėl ir jūs, policijos tarnautojai, privalote patys lavintis, dirbti ir žengti pirmyn. Tam yra keletas būdų.

Vienas galimumas patiems lavintis yra skaitymas ir specialės literatūros studijavimas. Mes turime tuo tarpu Lietuvoje tik vieną policijos tarnybai pritaikintą laikraštį—tai mūsų „Policija“. Jame gvildenami policijos tarnybos dalykai ir policijos valdininkams žinotini teisės ir administracinio veikimo klausimai ir kiti policijos tarnautojų lavinimui įdomūs reiškiniai. „Policijos“ redakcija yra pasibrėžusi savo skaitytojams duoti ateityje visą eilę straipsnių iš policijos darbo srities šiais svarbesniais klausimais: policijos tarnautojų tarnybiniai santykiai su piliečiais, policijos tarnautojų privatinis gyvenimas, policijos santykiai su kitomis valdžios įstaigomis ir teismais, kaip turi būti einamos policijos tarnautojų specialės pareigos, kokiomis tarnybinėmis teisėmis naudojasi policijos tarnautojai, kada ir kaip policijos tarnautojai gali pavartoti ginklą ir t. t. Redakcija taipogi yra nusistačiusi duoti eilę straipsnių iš nusikaltimų tyrimo, iš policijos sanitarijos, iš privalomų įsakymų vykdymo sričių. „Policijoje“ bus taip pat dedami plačiai žinotini aplinkraščiai ir ministerijos įsakymai, nauji, piliečių apsaugą liečią įstatymai bei instrukcijos, policijos tarnautojams žinotini įstatymai, straipsniai iš užsienio policijos gyvenimo ir t. t. „Policijos“ redakcija taip pat yra nusistačiusi kelti korporacinę policijos tarnautojų gerbimą. Todėl ji duoda ir duos vietos straipsniams tais reikalais ir talpins

nemaža fotografinių nuotraukų iš policijos gyvenimo.

„Policijos“ redakcija, keldama aikštėn lavinimosi mintį ir duodama tam labai didelės reikšmės, kreipiasi į jus, policijos tarnautojai, prašymu prisidėti kiek kas gali prie užsibrėžto darbo,—siųsti redakcijai žinių apie įdomius policijos tarnybinio gyvenimo atsitikimus ir kelti daugiau klausimų iš policijos korporacinio gyvenimo.

„Policijos“ redakcija tikisi, kad jūs, policijos organizacijos nariai, savo „Policiją“ jos siekimuose paremsite, savo laikraščiu domėsitės, jį skaitysite ir platinsite. Iš savo pusės „Policija“ stengsis tobulėti, darytis įdomesne, turtėti, didėti, tikėdamasi, kad nereikės net ir prenumeratos kainos didinti. Tad, bendromis įgėmis dirbkime ir dirbdami lavinkimės!

V. Viršila (Liet. u-to lektor.)

SANITARIJA

Įvadas

Zodis «sanitarija» yra kilęs iš lotynų «sanus», kas reiškia «sveikas». Sanitarijos uždavinys — padaryti sveikesnes apystovas, kuriose žmogus gyvena, ir tuo būdu apsaugoti jį nuo įvairių susirgimų ir pailginti, kiek galima, jo gyvenimą. Sanitarijos reikalais rūpintis privalo visuomenė, nes vienu atskirų asmenų pastangos šia linkme nepasiekia tikslo: dvokią, nešvarūs ir tirštai apgyventi rūšiai bei bakūžės lengvai permeta piktligę į švarius, erdvus rūmus, lyg keršydami jiems už savo skurdą.

Sanitarijos svarba buvo suprantama dar senovėje. Mozės įsakymuose, pav., randame daug nurodomų sanitarijos priemonių, pav.: nešvarumų šalinimas, plovimas, apipjaustymas ir t. t. Senovės Romoje 600 metų prieš Kristaus gimimą buvo jau žinoma kanalizacija ir vanden tiekis. Tačiau daugiau pasiekė sanitarija tik pereinamojo šimtmečio pusėje, kai žmogus, išsiplėtus gamtos mokslams (fizika, chemija, bakteriologija ir kt.), pradėjo sąmoningiau žiūrėti į aplinkinį pasaulį ir suprato, kiek svarbus turi jo sveikatai išorinės sąlygos (oras, vanduo, dirvožemis, drabužiai, butas ir maistas).

Pirmiau įvairių sanitarijos priemonių žmonės griebdavosi vien remdamiesi gyvenimo prietymu arba visokiomis hipotezėmis (daleidimais), neturinčiomis jokio mokslinio pagrado. Todėl jos dažnai būdavo klaidingos arba likdavo paprasta betikslė formalybė. Senovės

miestai, pav., būdavo statomi ankštai ir turėdavo labai siauras gatves, kurios, be to, buvo vietomis, kur dėdavo visokius nešvarumus. Užtat susirgimai ir mirimai juose siekdavo didžiausio laipsnio. «Pasitrauk, praeivi!» šaukdavo pro langą mūsų senovės bobutė, pildama į gatvę naktinio puodo turinį, nesuprasdama, kad, nors jos butas ir bus kiek švaresnis, bet iš užterštos gatvės smarvė bei piktligė vistiek į jį įsikverbs. Daugiau tada būdavo rūpinamasi puikumo ir sanitarijos atžvilgiu turtuolių bei valdovų rumuose.

Šių laikų miesto idealas yra miestas — sodnas su dideliais tarp namų protarpiais, plačiomis gatvėmis bei aikštėmis, kanalizacija ir vandentiekiu. O puikūs rūmai, nors jie būtų skiriami bankams ar ministerijoms, sanitarijos atžvilgiu laikomi mažiau naudingais visuomenei, negu, pav., dirvožemio sausinimas, kanalizacija, vandentiekis arba geri bei pigūs butai vidutiškiams ir nepasiturintiems gyventojams. Miestai, kurie, būdami neturtingi, visuomenės lėšomis stato puikius bei brangius rūmus, panašūs į puikuolę, kuri yra apsirėdžiusi skarmalais, o ant galvos turi mados skrybėlaitę prancūzų fasono. Vargiai ši mados skrybėlaitė sušildys jos sušalusius pusplikius narius ir apsaugos juos nuo lietaus bei darganos. Vartojamas magometonų tarpe paprotys — mazgoti kelis kartus per dieną įvairias kūno dalis — virto tamsių žmonių tarpe paprastu formalumu ir išsimurzinimu.

Gamtos mokslo vystimosi dėka tapo galimas įvairių sanitarijos klausimų tyrinėjimas. Tai davė pradžią tam tikram mokslui — higienai, taip pramintam Higijos, mytinio Eskulapo, graikų medicinos dievo dukters vardu. Žymių mokslininkų Petenkofero (higienistas), Kocho (bakteriologas) ir kitų darbai įstatė sanitariją į tikrą kelią ir apšvietė skaisčia mokslo šviesa šią tamsią iki šiol sritį. Dabar jau mes nuvokiame, kad kiekviena sanitarijos taisyklė privalo turėti mokslo pagrindą; mes suprantame, kad teisingai ir sąmoningai ją gyvendinti yra būtinas gamtos bei higienos pažinimas. Anatomija, pav., moko mus, kaip sutvarkytas mūsų kūnas; fiziologija pažindina mus su įvairių mūsų organų veikimais; iš patologijos mes žinome įvairius jų veikimų nukrypimus nuo normos; fizika bei chemija aiškina mums, kaip atsiranda įvairūs mums kenksmingi daiktai ir kokiomis sąlygomis jie mus veikia; bakteriologija piešia mums nematomo pasaulio vaizdą, apgyvento pikčiausių mūsų priešų — mikroskopinių bakterijų, kurios tik ir laukia, progai pasitaikius, mus pulti ir išplėsti mums sveikatą ir pačią gyvybę. Pagaliau, higiena nusako mums tas sąlygas, kuriose slenka mūsų trumpas gyvenimas, aiškina, kada šios sąlygos yra mums naudingos ir kada gali virsti kenksmingomis, koku būdu jos galima pagerinti ir t. t. Be to žinojimo geriausios mūsų pastangos gali būti net juokingai naivios ir visiškai bergėdžios. Rūpestinga šeiminiškė, duodama sveičiui šaukštą pietums, valo jį, didesniai

švarumui, pirštais ar juoda priejuoste, nesuprasdama, jog nuo to šaukštas nė kiek nebus švaresnis. Keista, bet užsilikusiu papročiu prausia rankas, veidą, o kartais ir kitas kūno dalis viename bliūde truputį tik jį kaskart pamazgodami. Tuo tarpu, iš higienos taisyklių išeinant, kad bliūdas nebūtų kenksmingas, būtinai reikėtų jis kas kart virinti, kas, žinoma, praktikos atžvilgiu vargiai įvykdoma. Įtaisymas gi nors primityvus praustuvo su tekančiu švariu vandeniu, kaip tai visur priimta Rusijoje, nesudaro jokio sunkumo. Galimas daiktas, kad šis blogas paprotys turi daug įtakos akių bei kai kurioms odos ligoms platinimuisi.

Neretai nekompetentingi žmonės geru sanitarijos stoviu laiko vien paviršutinį švarumą bei tvarką, kaip tai vokiečiai supranta, ir mato sanitarinį apsileidimą ten, kur šio paviršutinio švarumo bei tvarkos trūksta. Bet tai toli gražu ne tiesa. Dažnai šis parodos švarumas bei tvarka maskuoja tikruosius sanitarijos defektus; dėl ko žmonės įpranta žiūrėti į dalyką tik iš paviršiaus, užmiršdami vidujinę jo pusę. Butas, pav., gali būti be žodžio švarus, gali net reikštis šiočia tokia prabanga, jo sienos gali turėti pigius apmušalus, mainomus kas 10 metų, ant langų gali būti uždangalai, kliudą šviesai įeiti vidun, jame gali būti minkšti baldai ir daug visokių nereikalingų daiktų, turinčių savyje daugybę dulkių. Tačiau tokie butas, nežiūrint jo paviršutinio gražumo, visai negalima pripažinti geru sanitarijos atžvilgiu. Toks butas greičiau panašus tam anekdotiniam Varšuvos frantui, kuris, užsidėjęs neapsakomai balta apykakle, krūtine bei mankietais, bet jo marškiniai be galo nešvarūs arba jis jų visai neturi. Antra vertus, jeigu koks nors fabrikas ar kontora gana erdvūs, gerai vėdinami ir kurenami, bet juose, ypačiai darbo metu, trūksta šiek tiek tvarkos, švarumo bei komforto, tai tokie namai visgi turi būti laikomi sanitarijos atžvilgiu patenkinamais.

Į kai kurią netvarką bei nešvarumą, svarstant jo sanitarinę reikšmę, privalome žiūrėti ne paviršutiniai, kiek jie krinta į akis, o giliau, kiek jie kenksmingi sveikatai. Mūsų žmonės, reikia prisipažinti, įpratę į šiočia tokią netvarką, nes, jei mes ką nors dirbame, tai maža kreipiame dėmesio paviršutinei mūsų darbo išvaizdai, maža tegalvojame, ką pasakys apie jį mūsų kaimynai, o daugiau rūpinamės jo naudingumu, tikslumu bei vidujine puse. Tegul ši mūsų įprasta netvarka nekliudo giliau suprantamam pavyzdingam mūsų darbo bei apystovų sanitarijos stoviui ir lai mes būname sveiki.

II.

Žmogus taip ankštai surištas su aplinkinėmis apystovomis, kad tie ar kiti sanitariniai jų trūkumai tuojau atsiliepia jo gerovei. Neišvengiama sanitarijos pablogėjimo išdava yra žmonių susirgimų bei mirimų padaugėjimas ir at-

virkščiai—sanitarinės būklės gerėjimas gerina ir žmonių sveikumą. Tuo būdu gyventojų marumas (susirgusių ir mirusių skaičius kiekvienam 10.000 gyventojų per metus) yra lyg ir mastas, rodąs šalies sanitarinę būklę. Žinant gyventojų sirgimą bei marumą, galima neklystant pasakyti, kokia yra krašte sanitarinė būklė. Be abejo, visi žmonės miršta, ir kiekviena gyvybė neišvengiamai baigiasi mirtimi. Tačiau šalyse, kur yra gera sanitarinė būklė, daugiau žmonių miršta senatvėje, kada mirtis yra natūralė ilgo gyvenimo, t. y. organizmo nusidėvėjimo išdava; sirgimas gi tokiose šalyse pasiekia minimumo. Iš kitos pusės, gyventojų sirgimas yra tampriai surištas su jų invalidumu (nedarbingumu), nes, besirdami ir besveikdami, žmonės negali dirbti ir tampa sunkenybe visuomenei, kuri priversta juos taisyk laikyti. Todėl kiekviena visuomenė labai suinteresuota, kad jos tarpe būtų kuo mažiausiai invalidų, t. y., kad jos sanitarijos sąlygos būtų kuo geriausios.

Mokslas, kuris užsiima įvairių gyvenimo reiškinių, tarpe kito ko ir sirgimų bei marumo suskaitymu, yra vadinamas statistika. Ji, lyg ir geras šeimininkas, akuračiausiai veda įplaukų—išlaidų knygas, tiksliai žymėdama jose visą, ką tik pastebi aplinkiniame pasaulyje. Pirmu žvilgsniu šis darbas gali atrodyti visai bergždžias. Kam gi, pav., įdomu žinoti, kiek kuriame nors krašte išgerta degtinės bonkų, kiek ten buvo gaisrų, peštynių bei vestuvių, kiek ten prikulta grūdų, kiek gyvulių bei paukščių gyventojai veisia ir t. t. Tačiau, įsižiūrėjus giliau į statistikos darbą, lengva pastebėti, kad šiuose skaitmenyse, kaip veidrodyje, spindi visas gyvenimas ir, kad jie sako tam, kuris moka ir nori juos suprasti, iškalbingiau bei įtikinančiau, negu kuris nors mokslo traktatas. Kad suprasti šią skaitmenų kalbą, reikia visų pirma gerai atminti, kad pasaulyje nieko neįvyksta be priežasčių ir, kad kiekvieną reiškinį galima tam tikrose ribose savo noru pakeisti, jei tik galima rasti ir pakeisti jo priežastis. Statistikos duomenimis, pav., sužinoma, kad tokiame tai kaime labai daug skilvio—žarnų susirgimų. Priežastims išaiškinti, daromas vietoje sanitarinis tyrinėjimas. Leiskime, šis tyrinėjimas nustato, kad minėtame kaime skilvio—žarnų susirgimų priežastis yra netikęs geriamas vanduo, kurį gyventojai semia iš arti tekančio upelio. Tada perspėti nurodytus susirgimus taisomas kaime artezianiškas šulinys, o gyventojams aiškinama, kad upelio vanduo yra kenksmingas. Jeigu nurodytų susirgimų priežastis rasta tikra ir, jeigu jai prašalinti griebtasi teisingos priemonės tai tuojuo atsilieps statistikos skaitmenims, staigiai mažėjant skilvio—žarnų susirgimams. Tuo būdu sirgimo bei marumo skaitmenys ne tik rodo sanitarijos trūkumus, bet ir patikrina, kiek vartojamos jiems šalinti priemonės pasiekia tikslo.

Statistikos reikšmė visuomenės sveikatai yra didelė; ji dabartiniu laiku priimta jau vi-

sos kultūringose šalyse; sanitarijos tyrimams bei priemonėms kreipiama ypatingo dėmesio. Tie kraštai, kurie tik pamėgdzdiadami maža, renka statistikos medžiagą, bet jos neapdirba ir nenaudoja, panašūs neišmintingam šykštuo-liui, kurio skrynios pripildytos įvairių audeklų, o jis pats ir jo šeimyna vaikščioja apdriskę ir pusnuogiai, nors iš sukrautų audeklų visi galėtų sau puikius rūbus pasisiūdinti.

Sanitarijos tyrinėjimai, paremti gamtos mokslu bei statistika, yra pagrindas sanitariniams įstatymams¹⁾, kuriems gyvendinti išdirbamos tam tikros taisyklės, sudarančios t. v. medicinos policijos dalyką²⁾.

Visuomenės sveikatą saugojanti organizacija Lietuvoje yra vidaus reikalų ministerijos žinioje ir betarpiai priklauso sveikatos departamentui, kuris jungia buvusius Rusijoje medicinos tarybos ir medicinos departamento veikimą. Krašto apsaugos bei susisiekimo ministerijos turi savo atskiras medicinos—sanitarijos organizacijas, kurios tačiau veikia, santykiuodamos su sveikatos departamentu. Sveikatos departamente sprendžiami visi medicinos, sanitarijos bei farmacijos klausimai. Medicinos statistika drauge su kitomis statistikos šakomis yra atskiros įstaigos (Centralinis statistikos biuras) žinioje. Apskrietyse sanitarinė priežiūra priklauso apskrities viršininkams, kurie atatinka Rusų gubernatoriams, ir apskrities gydytojams, kurie atatinka Rusų medicinos inspektoriams bei apskrities gydytojams. Be to, savivaldybės turi teisės savo ribose išdirbinėti ir vykdyti sanitarijos taisykles.

Kaip atskiri asmens nepajėgia patys apsaugoti nuo kenksmingos išorinės įtakos ir yra reikalingi visuomenės bei valstybės pagalbos, taip ir atskiros valstybės, tikslu neleisti platinis užkrečiamoms ligoms, sudaro tarp savęs tam tikras tarptautines sutartis bei konvencijas.

A. J.

Instrukcijos viešajai policijai ruošimo klausimu

Dabartiniu metu yra iškeltas klausimas kaip galima greičiau paruošti viešajai policijai instrukciją. Geležinkelių ir pasienio policijai trumpos instrukcijos jau išleistos, viešojoji gi policija tokios gi instrukcijos dar neturi. Viešosios policijos tarnyba yra komplikuočiau; įvairių įvairiausiai gyvenimo klausimais jai tenka susidurti su piliečiais, kai kada tenka užgauti jų

¹⁾ Svod zakonienii i rasporiaženii pravitel'stva po vračebnoi i sanitarnoi časti v imperii. Izd. Ragozina Spb. 1895—1898 g. Freiberg. Vračeb. sanitarn. zakonodat. v Rosij. Spb. 1909.

²⁾ Ustav medicinskoj policij (Svod zakonov tom XII).

interesus ir net įstatymais teikiamas jiems laisves. Todėl platesnės viešajai policijai instrukcijos paruošimas ir išleidimas yra labai reikalingas dalykas, nes nuo to policijos veikimas taps vienodesnis ir sistematingesnis.

Tokioje viešosios policijos instrukcijoje be grynai technikinių nurodymų, kaip kokiais atvejais ir kuo remiantis policijos tarnautojai turi veikti, manyčiau, turėtų būti taipgi bendras skyrius, kuriame būtų duoti nurodymai ir paaiškinimai, kas ir kokiomis sąlygomis priimami policijon tarnauti, duodamo tarnybon stojant pasižadėjimo reikšmė, policijos tarnautojų privalumai, jų santykiavimai su kitais valstybės tarnautojais, įstaigomis ir atskirais piliečiais kaip tarnybos, taip ir netarnybos metu, bendri policijos organizacijos bei policijos drausmės pagrindai. Kai kurie tų nurodymų būtų grynai etikos pobūdžio. Tačiau jie būtini, nes policijos valdininkų tarnyba žymiai skiriasi nuo kitų valstybinių tarnautojų; policijos valdininkai dėvi uniformą, turi tam tikras teises piliečių atžvilgiu. Piliečiams sunku skirti kur baigiasi policijos valdininko tarnyba ir kur prasideda jo privatus gyvenimas. Todėl vienas kitas negražus, netiškas, nesuderinamas su policijos uniforma valdininko pasielgimas, nors ir privataus pobūdžio, blogai atsiliepia policijos autoritetui, blogina visuomenės pažiūrą į policiją ir duoda medžiagos visokioms negeistinoms kalboms, gandams ir t. t.

Ties šituo bendru viešosios policijos instrukcijos skyriumi aš čia trumpai noriu sustoti.

Valstybės tarnybon priėmimo tvarka turi būti nustatoma valstybinės tarnybos įstatymu (rodos, seime greit bus svarstomas III skait), bet šis įstatymas duos tiktai pagrindus. Detalės, ypačiai policijos tarnybai, reikia išplėsti instrukcijoje. Nes įstatyme nebus numatyta, kad policijoj, pav., negali būti asmuo, žemesnis kaip 170 sant., arba, kad imtinai, ar bent teikiant pirmenybės, policijos tarnybon būtų priimami tik buvę kariai, turį tinkamas savo viršininkų atestacijas, ir t. t. Nustatomi bendru valstybinės tarnybos įstatymu priimamų tarnybon asmenų privalumai yra tik pagrindiniai, be kurių joks viršininkas negali nė vieno asmens tarnybon priimti; bet joks įstatymas negali numatyti visų tam tikros tarnybos rūšies privalumų. Jie gali būti nustatomi tik tų asmenų, kurie yra atsakomingi už tos srities darbą. Todėl ir sąlygas, kuriomis ir kas gali būti priimtas policijos tarnybon, gali ir turi išleisti pati ministerija.

Viena iš tokių sąlygų — policijos tarnybon priimami asmens turi būti ne jaunesni kaip 22 metų, t. y., jau atlikę karinę prievolę. Į policininkų vietas geistina priiminėti tik asmenis, išstarnavusius kariuomenėje ir išėjusius rikiuotės mokymą, teikiant pirmenybės puskarininkams ir baigusius mokomas kuopas. Policijos valdininkais geistina priiminėti buvusius karininkus, arba, jei ne karininkus, tai tarnavusius ka-

riuomenėje, išėjusius rikiuotės mokymą ir baigusius ne mažiau 4 klasių mokslo. Pasižymėjusiems policininkams gali būti padarytos ir kai kurios išimtys pakelti į valdininko laipsnį; pavyzdž., gali būti leista prie aukštesniosios policijos mokyklos laikyti iš reikalingesnių bendrų dalykų kvotimai, kurie atstotų 4 kl. mokslo cenzo pažymėjimą.

Kad policijon geistina priiminėti tik tarnavusius kariuomenėje, aiškinti daug netenka, nes tuo keliu eina jau senai ir kitos Europos valstybės (rodos, Anglijoje dabar niekas kitas ir negali stoti policijon kaip tik buvę kariai). Tai dargi taupo valstybės lėšas, nes buvusius karius nėra reikalo mokyti apsieiti su ginklu ir t. t.

Policijos tarnybon geistina priiminėti stiprūs ir aukšti vyrai. Todėl instrukcijoje turi būti aiškiai nustatyti tos rūšies reikalavimai. Kiek teko patirti, Londone polismenais primami rodos, nežemesni kaip 185 sant. vyrai. Mes vargu savo sostinėje galėtume tai padaryti, nes neturėtume galimumo parinkti tokių aukštų vyrų užtektino skaičiaus.

Instrukcijoje reikėtų įdėti tarnautojų pasižadėjimo tekstas, duoti nurodymų kada ir kaip turi būti tie pasižadėjimai imami, kur laikomi ir kokia jų svarba.

Policijos tarnautojams labai svarbu turėti pasitikėjimo piliečių tarpe. O tai galima tiktai tada, kada piliečiai bus įsitikinę, kad policijos tarnautojai visur ir visumet kalba teisingai, veikia teisėtai; visi jo rašomi aktai pagrįsti teisybe ir visi jo duodamieji taip savo viršininkams, taip ir teismo organams parodymai yra teisingi. Todėl ir instrukcijoje tai turi būti nurodyta ir išaiškinta.

Policijos tarnautojams pareigų srityje tenka sužinoti įvairių paslapčių taip tarnybinių, taip iš privačių asmenų gyvenimo. Jie tas paslaptis turi kietai laikyti pas save, neplėsti, neišduoti pašaliniam žmonėms, kad tuo nepakenktų piliečių vardui ir garbei. Be to, policijos valdininkai, būdami plepūs, plačiai dalindamiesi turimomis apie piliečius žiniomis, tuo kenkia sau, nes iššaukia pasipiktinimą ir nepasitikėjimą. Policijos tarnautojas turi stengtis sužinoti apie jo rajone gyvenančius piliečius kiek galėdamas daugiau, kad turėtų aiškų vaizdą kas ir prie kokio blogo yra linkęs, kas kokių linkimų turi kriminalinėje srityje, kad, reikalui ištikus, galima būtų spėti, kas kieno padaryta. Bet visos tokios žinios apie piliečių būdą, privatų gyvenimą ir linkimus jokių būdu negalima plėsti. Jos gali būti naudojamos tik tarnybos reikalams. Policijos tarnautojas turi gerai mokėti tylėti apie tai, ką sužinojo savo tarnyboje arba tarnybos reikalams.

Policijos tarnautojai, plačiai susidurdami su piliečiais, reikalaujami iš jų pildyti tam tikras taisykles, įstatymus, yra pastatyti tokion padėtin, jog dažnai piliečiai, ypač pirkliai, norėdami jiems prisigerinti ir susilaukti kokių nors

lengvatų, duoda jiems įvairių dovanų. Tokių dovanų priėmimas, jei policijos valdininkas ir nieko už tai tiems piliečiams, naudodamasis savo tarnyba, nepadarytų, jokių būdu neleistas, nes tai naikina pasitikėjimą, duoda pamato spėlioti, kad policijos tarnautojas ne visiems piliečiams savo atsinešimu bus lygus, kad jis gali padaryti palengvinimų tiems, kurie jam teikia dovanas ir skriausti tuos, kurie to nedaro. Policijos tarnyba jokių dovanų iš piliečių negali kęsti, nes policijos tarnautojas gauna atlyginimą už savo darbą iš valstybės ir savo tarnyboje turi būti visiems lygus, prieinamas ir nešališkas. Jei tokia dovana duodama tikslu, kad tarnautojas padarytų neteisėtą darbą, arba kada policijos tarnautojas tokių dovanų reikalauja, tatai baustina baudžiamaisiais įstatymais. Instrukcijoje apie dovanų policijos tarnautojams priėmimą turi būti pasakyta, nes dabar pasitaiško, taip piliečių, taip net ir policijos tarnautojų, kurie mano, jei nieko blogo nepadarė, jei piliečiai, norėdami atsidėkoti už suteiktą pagalbą, už mandagų apsiėjimą, už reikalo paskubinimą ir t. t. atneša policijos tarnautojui dovanų, tai čia dar nieko blogo nėra. Policijos tarnautojų privalumai ir turi būti tokie, kad jie visuomet ir visur, kiek tai leidžia aplinkybės, elgtųsi mandagiai, teiktų skubiai pagalbą ir, nevarginant piliečių, rišti jų reikalus. Vieną tiktai atlyginimą iš piliečių policija gali priimti, tai geras piliečių atsinešimas, pasitikėjimas ir gera opinia apie policiją.

Instrukcijoje reikėtų taipgi įdėti baudž. statuto tų straipsnių tekstus, kuriuose kalbama apie kyšius, neteisėtas rinkliavas ir t. t.

Be to, reikia taip pat nurodyti, kad visur negeistina policijos tarnautojams naudotis įvairiais kreditais savo tarnybos rajone, nes jie taipgi teikia medžiagos sudarymui nevisai geros opinijos apie policijos tarnautojus.

Savo privačiame gyvenime policijos tarnautojai turi būti tvarkingi, niekadus neleisti sau daryti bet kokią betvarkę, triukšmą; negirtuokliauti ir ypačiai viešoje vietoje — restorane, klūbuose, aludėse ir t. p. įstaigose; nešalti azartinių lošimų ir t. p.

Policijos tarnautojai, kaip dėvį uniforma, ir tuomi išskiriami iš kitų valdininkų, ir visuomet piliečių pastebimi, turi būti švariai, griežtai laikantis uniformos, apsirėdę, nes apsileidimas šioje srityje rodo, kad toks valdininkas yra bendrai netvarkingas ir nemoka policijos mūduro gerbti.

Apsiejime su piliečiais policijos tarnautojai turi būti mandagūs, stengtis eiti piliečiams pagalbą kiek tiktai galima, be reikalo piliečių netrukdyti ir nevaržyti. Tik tai tais atvejais, kada korektiškas bei mandagus apsiėjimas neleidžia tinkamai policijos tarnautojui pareigas atlikti, reikiagriežtis griežtumo. Taipgi turi būti korektiški policijos tarnautojų santykiai su kitais valstybės tarnautojais bei įstaigomis. Policija

neturi pamiršti, kad ji yra visuomenei ir valstybei, o ne atvirksčiai. Policija ir yra toji organizacija, kurios pagalbos taip piliečiai, taip valstybinės įstaigos pirmiausiai ir dažniausiai šaukiasi.

Instrukcijoje reikia nurodyti ir bendri policijos uždaviniai, policijos sutvarkymas (organizacija) ir svarbesnieji drausmės pagrindai.

Štai keletas trumpai suglaustų minčių, kurias radau reikalinga greitomis iškelti viešajai policijai instrukciją ruošiant.

P. Tvarkanta

Kas a. a. Lietuvos universiteto studento Vytauto Aleksos užmušėjas?

1923 metais rugsėjo 12 dieną apie 10^{1/2} valandą laikinoje Lietuvos sostinėje Kaune, Laisvės alėjos 9 nr., Konstanto Norkaus kontoroje, nežinomo piktadario revolverio šūviu tapo sužeistas į galvą kontoros tarnautojas Lietuvos universiteto studentas Vytautas Aleksa. Nužudytas su revolveriu rankoje išbėgo iš kontoros į kiemą ir spėjo pasislėpti. Prie sunkiai sužeisto, sąmonės nustojusio Vytauto Aleksos, žmogžudys paliko savo kepurę ir galvą peršovusią kulipką.

Tučiuojau atvykęs įvykio vieton Kauno miesto policijos III nuovados viršininkas su padėjėju ir 1 policininku rado Vytautą Aleksą persautą per dešinę akį, galvą dar gyvą. Pakviestas gydytojas P. padarė perrišimą ir sužeistasis sanitariniu automobiliu liko pervežtas į Kauno miesto ligoninę, kur jį priėmė tarp 11 ir 12 valandos gydytojas K. To gydytojo žodžiais, pristatytasai Aleksa buvo be sąmonės su spaudimo ant smegenų reiškiniais. Jau po perrišimo paklaustas kuo vardu, Aleksas pasakė kokias tai tris pavardes, iš kurių, paskutinė buvusi Šimauskis. Tas pavardes užrašė nežinomas gydytojui policijos agentas. Paskiau gydytojo K. paklaustas, kas jį sužeidė, sužeistasis atsakymo nedavė. Pabuvęs kelias valandas, tokiam stovyje jis mirė. Operacijos jokios jam nebuvo daryta, nes jai nebuvo prasmės.

Dviem dienom praėjus, tai yra rugsėjo 14 dieną, teismo medicinos apžiūrėjimas rado: prie vidurinio dešinės akies kampo žaizdą apie vieno santimetro diametre su aiškiais apdegimo žymėmis. Prie išorinės akies kampo, kiek žemiau akies linijos, dėmė apie 3×2 santimetro dydžio, ant dešinės kaktos pusės 3 nedidelės dėmės; iš dešinės ausies išsiskyrimų nėra, dešinioji akis kraujuota, aplink akis matyti daug išmėtytų tamsių taškelių. Ant pakaušio, už dešinės ausies, apie 5 santimetrus užpakalin, apvalios formos 1^{1/2}×1 santimetro didumo žaizda, be apdegimo žymių.

Gydytojo nuomone mirtis įvyko dėl galvos ir smegenų sužeidimo. Kalbamas sužeidimas padarytas iš šaunamojo ginklo, pavyzdžiui, iš revolyverio, ir iš arti. Kulipka įėjo iš priešakio ir išėjo per užpakalį. Sužeidimas buvo mirtingas.

Nužudytasai Vytautas Aleksa, jo paties žodžiais, iš pradžios mokėsis Marijampolės «Žiburio» gimnazijoje. Pamokos užimdavusios jam nedaug laiko, tad liuosu laiku «politikuo-davęs». Skaitydavęs daug knygų, kurių didesnė dalis buvusi socialistinio turinio. Gimnazijoje tuojau tapęs garsiu «filosofu». Tais laikais Marijampolėje įsikūrė «realė gimnazija», į kurią pateko ir velionis. Toj gimnazijoje, tai buvo 1920 metų pradžioje, įsikūrusi visuomenininkų organizacija. Ji legalizavosi gimnazijos mokytojų akyse kaip marksistinė organizacija, nors visi gana gerai nujautė, jog tai legali bolševistinė organizacija. Ji buvusi kuriama komunistų partijos iniciatyva. Kadangi toji organizacija buvo faktinai legalizavusis, tai joje slaptai buvusi sudaryta komunistų frakcija, kuri ir vadovaudavusi visam organizacijos darbui. Tokios organizacijos buvusios Vilkavišky, Rokišky, Kaune, Šiauliuose ir kitur. Velioniui tekę pereiti per visus šiuos kostuvus, ligi patekęs pas tikrus komunistus. Šie kostuvai buvę: realė gimnazija, aušrininkai, visuomenininkai ir, pagaliau, Lietuvos komunistinės jaunuomenės sąjunga.

Visas tas darbas, pažiūrėjus svajotojo akimis, buvęs labai gražus: gražios idėjos, broliškumas, meilė, lygybė... Velionis buvęs įsiyręs į pačią šios paskutinės organizacijos gelmę. Savo gabumais jis pralenkęs savo bendrininkus ir tapęs vienu iš vadovaujančių asmenų tam darbui visoje Lietuvoje. Buvęs išrinktas į Lietuvos komunistinės sąjungos centro komitetą. Ligi šios vietos viskas ėjo gerai: velionis nematęs jokių suktybių, blogumų komunistų tarpe, nes visa tai nuo jaunų narių buvę labai slepiama, nes kitaip jų tarpe nė vieno doresnio nebūtų buvę.

Dirbdamas centro komitete, velionis įsitikinęs, kad Lietuvos komunistų judėjimas yra diriguojamas Maskvos, tai yra svetimos valstybės organizacijos, kurios tikslas yra prijungti Lietuvą prie Rusijos. Komunistų partijoje darbas buvęs apmokamas, daugelis gaudavę algas, kurios buvusios dargi daug didesnės už tas, kurias gaudavę tuo metu aukštesni valdininkai. Partijos pinigų vogimas buvęs išsiplėtojęs visa plotme. Kas negalėjęs, tai tik tas nevogęs. Patys vadai, kitaip vadinami Maskvos agentai, doros atžvilgiu buvę labiausiai nupuolę, išskiriant tuos, kurie gražiomis svajonėmis buvę suviloti. Tas labai suezinėš velionį. Jei jis būtų buvęs paprastas narys, tai būtų tuojau išėjęs iš partijos, bet jis buvęs per daug įsitraukęs į partinį darbą ir ieškojęs visam tam patei sinimo. Manęs, kad, gal, ta idėja ir gera, tik yra daug žmonių, kurie neverti to vardo nešioti ir iškreipia net tas pačias idėjas. Suradęs daugiau vienaminčių, su jais nejučiomis bandęs da

ryti operaciją prieš partijos galiūnus (komisarus). Besirengiant kovoti su partijos komisarais, buvęs suimtas. Tai buvo Marijampolėje 1921 m. prieš 1 gegužės. Velioniui tuomet ėjo vos 16-ti metai. Paliuosuotas iš kalėjimo iki teismo, kaip nepilnametis, motinos globon, jis dar labiau nusistatęs prieš partijos komisarus, nes kalėjime jam tekę patirti apie juos bauriausių žinių. Matydamas, kad vienas prieš komisarus jau nieko neįveiksias, jis nusprendęs pasitraukti iš partijos darbo ir visiškai ja nusikratyti, bet tą greit pastebėjęs centro komitetas ir pasiūlęs važiuoti «komunistų rojun». Pasiūlymas velioniui labai patikęs, nes manęs galėsiąs dar geriau pažinti komunizmo šaknis ir jo vaisius.

Rusijon važiuoti buvę lengva. Su tam tikru centro komiteto raštelio bolševikų atstovybės evako punktas priėmęs jį kuo geriausiai, davęs kambarį ir valgį. Čionai pasisvečiavęs apie savaitę laiko, jis 1921 metų pabaigoje buvęs nugabentas Rusijon pas dėdę Aleksą Angarietį. Ten buvo paskirtas asmenišku Angariečio sekretorium ir labai arti stovėjęs prie komunistų partijos centro. Pabuvęs ten apie 2 metus, jis pastebėjęs, kad Rusijoje valdžios žmonės buvę daugiausiai žydai. Kadangi valdžioj buvę daug taip vadinamų «podpolnyje raboṭniki», tai visur vyravusi didžiausia netvarka. Žinoma, Joškės ir Judeliai tik žiūrį turtus krauti užsieny, o «šiaučius» joku būdu negalįs suprasti, kodel gydytojas po operacijos nevartoja kanapinių siūlų ir ylos ligoniui žaizdoms susiūti. Rusijos «rojuje» žmonės džiaugiasi, kad galį užtektinai pavalgyti duonos, o nesvajoja apie ką kitą. Rusijoje cukraus niekas nevartojąs, jį pavaduojąs sacharinas. Mokslas blogiausiame stovyje, mokina tik politikuoti (komisarauti). Šalyj buvęs badas, komisarai nutarę išimti iš cerkvių, bažnyčių visas brangenybes, bet vieton badaujančius šelpti, brangenybės patekusios spekuliantams ir valdžia jas pardavinėjusi užsieny.

Niekur pasaulyje nesą buvę tiek pavargėlių, kiek komunistų «rojuje». Kur eisi, ten kelios dešimtys atkištų rankų, išmaldos prašo, ten žmonės, jeigu negauna duonos šmotelio, rytojaus dieną jau ramiai ilsisi sustingę kampelyje. Užtat komisarai labai linksmai gyveną; ten muzika, šampanas, gardūs valgiai, o gretimoj gatvėj agitatorius komunistas pasakojąs išalkusiai miniai: «Dar truputį, tik lukterėkit ir bus «rojus», dabar kalti buržuaziniai «svoločiai», jie visko turį ir miniai nieko nenorį duoti». Agitatoriai esą sako: «mūsų tėvai uždirbė, o mes ir nedirbdami turime baltą duoną valgyti», bet nepasako, kad komisarui ir dabar rojus. Tas viskas padaręs velioniui gilaus įspūdžio, jis supratęs, jog ne tik tie žmonės, bet ir ta pati idėja yra bloga. Tik ji gražiomis spalvomis esanti nudažyta. Velionis suprato į kokią gražią kompaniją buvo papuolęs. Reikėję velioniui rausti iš gėdos, kad tame judošiskame darbe Lietuvoje buvęs padėjęs Maskvos agen-

tams. Supratęs, kad tai didelis nusikaltimas prieš tautą, velionis sumanęs už padarytas votis ant tėvynės kūno prideramai atsilyginti ir dar atsismokėti tėvynei, kad ji dovanotų ir nuimtų nuo jo išgamos vardą. Tuo būdu apsigyvenęs, kad komunistinė tvarka esanti gera ir, pamatęs, kad nėra teisybės ir rojuje ir, kad ten viešpatuoja spekulacija ir komisaravimas, Vytautas Aleksa 1922 metų pabaigoje per Latviją grįžo į Lietuvą. Grįžęs į Marijampolę, jis buvęs žvalgybos suimtas, bet paaiškėjęs, kad iš partijos jis išstojo ir daugiau su komunistais nieko bendra neturįs, vėl likęs paleistas iki teismo.

Sugrįžęs Marijampolėn, Vytautas Aleksa užsiėmė mokslu ir įstojo Lietuvos universitetan. Jis prisipažino savo motinai, kad atstojęs nuo komunistų. Vieną kartą jis pareiškė jai, kad einąs į komunistų susirinkimą pranešti jiems apie savo iš partijos išstojimą, nes, būdamas Rusijoje, pamatęs komunizmo blogąsias puses. Pasakui jau Vytautas pasakojo savo motinai, kad jo partijos draugai, išklausę jo pranešimą apie Rusijos komunizmo padėtį ir jo motyvus dėl išstojimo iš partijos, nusiminę ir nuleidę galvas. Motinai paklausus, ar jam negresia kerštas iš jo buvusių partijos draugų pusės, jis tvirtino, kad negresia, nes ir norint jį nušauti, jie neturi tinkamo žmogaus, kuris galėtų tą įvykdyti, bet pridūręs, kad visi komunistai už jo iš partijos išstojimą esą ant jo pikti.

Išėjęs iš partijos, Vytautas savo ranka 1923 m. kovo mėn. 16 d. parašė išpažintį, kurioje plačiai išdėstė apie komunistines organizacijas Lietuvoje, jų darbuotę, Rusijos padėtį ir savo, kaip komunisto, apsigyvenimą. Ta išpažintis, be Vytauto žinios, pateko į žvalgybos rankas, kuo jis liko labai nepatenkintas, dėl to, kad išpažintį Vytautas buvo parašęs savo ateities literatūros darbams, bet ne žvalgybos tikslams.

Kad Vytauto išpažintis pakliuvo į žvalgybos rankas, jis labai sielvartavo, juoba, kad apie jo išpažintį ir jos likimą sužinojo ir jo buvę draugai komunistai. Komunistų partija turėjo ant jo pyktį už jo pažiūrų pakeitimą ir metimą savo tvirto idealinio nesugriaunamo komunistinio nusistatymo, kokį jisai turėjo pirmiau. Tuo būdu žvalgyba žinojo, kad nužudytasai Vytautas buvo komunistų veikėjas ir spėliojo, kad jis bus žuvis nuo buvusių draugų šūvio.

Kontoros tarnautojų parodymais, duotais III nuovados viršininko padėjėjui K., 1923 metų rugsėjo mėnesio 12 dieną, apie 10 valandą ryto, į kontorą iš gatvės įėjęs vidutinio ūgio, juodbruvis, juodais garbanuotais plaukais, be ūsų, apie 20 metų amžiaus, iš pažiūros tikras žydas, guminio rudos spalvos paltu su tos pačios medžiagos juosta apsigyvenęs, juodomis kelnėmis, apsiavęs pusbačiais ir užsidėjęs tamsiai žalios spalvos kepure, paklausė tarnautojo Aleksos, lietuvių kalba aukštaičių tarme, bet tikru žydu akcentu. Nuėjęs į atskirą kambarį, kur sėdėjo Aleksa, pasakęs jam keletą žodžių rusų kalba,

šovęs į jį ir išbėgęs per kitas duris į kiemą. Kontoros tarnautojai iš pradžių šūviui nekreipė jokio dėmesio, nes manė, kad tai kontoros sargas šaulys šaudė sklepe žiurkes, ką jis mėgdavo daryti. Kokiai 10 minučių perėjęs, vienas tarnautojas, nuėjęs į Aleksos kambarį ir pamatęs nukautą, pakėlė šauksmą, puolė į kiemą ieškoti piktadario, bet jo nerado. Tokioje padėtyje byla iš III nuovados viršininko padėjėjo 1923 metų rugsėjo mėn. 14 d. perėjo Kauno miesto II nuovados teismo tardytojo žinion. Tardytojas, priėmęs bylą, jau rugsėjo mėnesio 15 dieną išklausinėjęs nužudytojo Aleksos motiną ir patėvį, gavo rimtų įrodymų, kad nužudymas buvo padarytas komunistų, kurie keršijo savo partijos draugams už išstojimą iš partijos.

(B. d.)

Girius

Šis tas apie nusikaltimus

1. Piktadariai ir publika

Vagis, plėšikus, įsibrovėlius, užmušėjus ir kitus piktadarius gaudyti yra neabejojamai vienas svarbiausiųjų policijos uždavinių. Tik čia nebūtų galima užmiršti vieno, būtent to, kad, kol ginkluota ir toj srity daugiau ar mažiau išsimiklinusi policija turi reikalą su kokiu nors piktadariu, paprastas pilietis, tariant publika, senai jau yra su tuo piktadariu «reikalą atlikusi», t. y. jau apvogta ar apiplėšta. Galima šiaip ir taip apie publiką kalbėti, bet, kad plėšikų gaudyme, o dar labiau publikos nuo piktadarių gynime, pati publika gali didžiausią pagalbą policijai suteikti, abejoti, man rodos, šiandie netenka.

O ką žino mūsų žmonės apie plėšikus, vagis ir kitus niekšus? Geriausiu atsitikimu — nieko, vien tik jų bijo (nesakau «saugojasi», nes saugotis retai kas moka). Bet būna dar daug blogiau, ypačiai mieste, inteligentų tarpe, kur prisiskaitoma visokių šlamštų, vadinamų «kriminalių romanų», prisiziūrima įvairiausių plėšikų gudrybių kinematografuose. Čia įsivaizduojama kiekvieną piktadarį be galo gudrų, sumanų, apskrų, apsišarvavusių moderniaisiais technikos ir chemijos išradimais. Žodžiu, paprastam žmogui, to visko nežinančiam, priešintis nėra ko. Lieka tik bijoti ir drebėti.

Ką gi bekalbėti apie publiką, kada man teko pažinti, ir tai ne vieną kriminalės policijos darbuotoją, kuris buvo irgi panašaus fantastinio įsivaizdinimo apie piktadarius. Iš tos priežasties «Policija» privalo tiems klausimams plačiai atverti savo skiltis, ir pasiekti ne tik tai kiekvieną policininką, bet eiti prie to, kad nebūtų Lietuvoj inteligento ar apšviestiesnio ūkininko, kuris nelaikytų ant savo stalo «Policijos». Tik tuo būdu mes pasieksime tvarkingumo, ir jokios pasakos ne bus mums baisios.

2. Plėšikų muziejus

Šiais metais vienas Paryžiaus kameros atstovas inėšė sumanymą steigti muziejų, kuriame būtų išstatyti ir visiems rodomi naujausi plėšikų vartojami įrankiai, mašinos, medžiaga, kur būtų rodomi naujausi ir labiau vartojami vogimų, pasikesinimų būdai ir metodai ir t. t. To visko tikslas paruošti publiką apsigynimui ir palengvinti policijos darbą. Čia esama vis tik dviejų nuomonių. Senieji policijos darbuotojai tvirtina, kad esą žalinga publiką pašvęsti į kriminalistikos paslaptis. Tai esą vienai policijai žinotina. Tas, be abejo, iš dalies yra tiesa. Bet taip pat tiesa, kad kas nori užsiimti kriminaliniais dalykais, tas ir be muziejaus lengvai sužinos. Tik bejėgis pilietis, niekumet tokių dalykų nematęs ir negirdėjęs, pirmam užpuolimui pasitaikius pameta galvą ir nukenčia tenai, kur, nors kiek žinodamas, galėtų išsigėbėti.

Panašūs kriminaliniai muziejai jau yra įsteigti Berlyne ir Drezdene, nors jie plačiai publikai ne visai pritaikinti.

Tokio muziejaus steigimas Kaune būtų irgi labai svarstytinas*). Žinoma, nebūtų reikalo rodyti žmonėms tuos peilius ir kinžalus, kuriais žmonės žudomi. Bet rodyti kaip yra falsifikuojami pinigai, kaip suklastojami popieriai ir dokumentai ir kaip jie pažinti, kokiais raktais atrakinėjami paprasti užraktai, kaip vagys ir plėšikai per mūro sieną aukščiausius balkonus gali pasiekti, kaip pramušamos mūro sienos ir išlaužiamos geležies spintos, kaip galima įsitaisyti signalus ir t. t. Tą viską publikai parodyti būtų jau labai daug padaryta atsargumo atžvilgiu. Bijoti, kad parodytomis priemonėmis kas nors pasinaudos, nėra pamato. Kaip jau sakiau, kas nori, sužino ir be to. Tik nelaimingas pilietis nenujaučia iš kur jo turtui ar gyvybei gali grėsti pavojus.

3. Piktadarių inteligencija ir gudrumas

Nemaža išsiplatinusi nuomonė, kad visi piktadariai yra labai gudrūs, sumanūs ir miklūs, kad jei pakliuvai į jų rankas, tai nė nemėgink ištrūkti, yra labai klaidinga. Piktadariai, lygiai kaip ir visi kiti žmonės: esti šokie ir tokie. Yra labai gudrių, yra paprastų neišmanėlių, kurie tik ir naudojasi publiką iš anksto išgąsdindami, kad ji atsargumo priemonių nesiima, ir «atsiduoda Dievo valiai». Tokiais piktadarių rūšiai, kurie žmonių neatsargumu naudojasi, priklauso vadinami

4. Dienos vagys

Šitokie ponai dažniausia lankosi dieną, kada tikrai žino, kad nieko namie nėra, visi darban ar kur kitur išėję. Ateina, paskambina kartą kitą ir kada jau niekas neatsako ir neį-

leidžia, «pameistravoja» kiek užraktą; tas atsirakina. Ibėgęs tokiu būdu butan, sučiumpa ką tik vertesnio pamato ir po kelių minučių jo jau nėra. Jei būtų užraktas kiek geresnis, ar komplikotesnis neabejojamai to neatsitiktų. Tokiam vagiui nėra laiko ilgai užsiimti laužimu ar ilgu rakinimu. Dieną lengvai gali kas nors, nors ir svetimas, užėiti ir užtikti «prie darbo».

5. Sekmadienio vagys

Tai irgi ypatingos rūšies specialistai. Jie gastroluoja dažniausia nedideliuose miestukuose, specialiai sekmadieniui ten nuvykdami. Jų «darbuotės» laikas po pietų, kuomet darbininkai smuklėję, krautuvinkai ir šiaip piliečiai po sunkių savaitės darbų, prieš pietus pailsėję ar pasimeldę, eina sau į sodnus ar laukus pasivaikšioti. Tokie vagys, nutaikę tinkamą laiką, puola į vidų ir ką sučiumpa — neša. Vagia visumet tik nedidelius ir brangius daiktus: pinigų, sidabrinius dalykėlius, brangius papuošalus, žiedus. O, kadangi jie paprastai maža laiko turi, tai kitų daiktų be reikalo ir nejudina. Jie jau iš ilgos praktikos žino, kur jiems reikalingi daiktai laikomi. Tokiai vagystei įvykus, tiek patys apvogtieji, tiek policija pradeda įtarti, kad vagis buvęs savas žmogus, kuris viską puikiai žinojo. Iš to labai dažnai atsitinka ir įtartų žmonių bereikalingi areštai, tuo tarpu, kaip tikrieji vagys, apsidirbę, tuojau išvažiuoja. Čia policija turi vieną šokią tokią pagalbą. Būtent, atsitikus keliems tokiems vagimams, viešbučių svečių sąrašus pakontroliuoti kas tuo laiku atvyko ir išvyko. Be abejonės, geriesiems ir brangesiems viešbučiams išimties daryti negalima, nes vagys kaip tik ten apsistoja, tuo būdu pasitikėdami išvengti policijos akių.

6. Pėdų maišymas, padegimas

Dažnai atsitinka taip, kad išvartyti kokie menkniekiai, knygos išblaškytos ir t. t. Tas daro keisto įspūdžio. Ko vagys norėjo? Tokiais atsitikimais yra tikras pėdų maišymas, noras vagystę užmaskuoti. Joks vagis be reikalo knygų nevartys, nes jis žino, kad kas sekundą gali įkliūt į policijos rankas. Todėl atlikęs «darbą», kuo greičiausia bėga.

Kitas, labai įdomus ir plačiai ginčytas reiškinys — tai apvogtų namų padegimas, kad tuo būdu vagystės nebūtų matyti. Bet toks galvojimas vargiai turi pamato. Tikri profesionalai vags to nedaro. Jiems svarbu, kad juo ilgiau nebūtų pastebėta vagystė, kad jie suspėtų toliau nusinėdinti. Gi, jei jie išeidami padegs, tai juk tuojau ar šeiminkas ar jo kaimynas tą pastebės. Padegimai gali būti irgi, bet kitokiais tikslais. Tokiais atsitikimais visumet ne pro šalį policijai pasiįdomauti kokiais sumai namai buvo apdrausti, ir kaip į tai žiūri pats namų savininkas.

*) Pas mus kriminalinės policijos taip pat steigiamas muziejus. R e d.

Kai kada atsitinka, kad ne tik apvagiama, bet kiti likusieji dalykai — baldai sulaužomi, kilimai supiaustomi ir t. t. Čia irgi reikšmingas ženklas. Joks tikras profesionalas vagis to nedarys; jis negaišins be reikalų laiko. Jei tas padarys, tai dažniausia yra dar pradedančių, jaunų darbas į tokius policija ir turi kreipti akį.

7. Vagių kalba

Tai irgi be galo daug kartų gvildentas, studijuotas ir aprašinėtas klausimas. Ar yra ypatinga vagių kalba? Jei yra, tai kaip ją išmokti ar suprasti?

Tiesa, yra vagių kalbos ištisi žodynai, kuriuose beveik kiekvienam daiktui rasi savotišką, „vagišką“ pavadinimą. Bet vis tik ir juos visus atmintinai iškalęs vagių kalbos nemokėsi ir nesuprasi. Kodel? Todėl, kad vienos ypatingos vagių kalbos, kaip tokios, nėra ir būti negali. Jeigu yra, tai tik slapsti daiktų pavadinimai, kuriuos supranta tik tos pačios šaikos, ar, daugiausia, tos pačios apylinkės vagys. Vagys, iš toliau atkeliavę, irgi vietinės vagių kalbos nesupras. Šita vagių kalba panaši yra tiems pramanytiems pavadinimams, kuriuos neretai turi vietiniai, arba tam tikros profesijos žmonės: kurpiai, kalviai, siuvėjai, matrosai. Jie vartoja tuos žodžius dėl to, kad, gal, jiems trumpesni ar vaizdesni atrodo.

Seniau, kada vagių ir kitokių piktadarių skaičius buvo mažesnis, ir jie daugiau tarp savęs bendraudavo, tokia vagių kalba buvo, gal būt, ir įmanomas dalykas. Bet šandien, kada piktadarių kadrai nuolatos keičiasi, vagių bendros kalbos klausimas atrodo bergždžias. Tas pats yra ir vadinamos

8. Vagių sąjungos

Tiesa, seniau neretai tekdavo užtikti vadinamus vagius «pritonus», jų gūštas, kur jie prisilaikydavo, susirinkdavo. Dar ir dabar teko man pačiam asmeniškai Lietuvoje pastebėti panašios rūšies vaizdą. Važiuodamas per vieną Lietuvos didesnę apskrities miestuką, apsinakvojau pas vieną pažįstamą, kuris gyveno visai atskirai viename namų gale, o kitame tų pačių namų gale gyveno kokie tai jam nepažįstami žmonės. Mano pažįstamas, dėl savo profesijos pareigų (buvo prekybos agentas) retai kada namie būdavo, ir dar rečiau ten nakvodavo. Tą naktį aš nakvojau irgi vienas. Iš vakaro, aš, nepratęs naujoje vietoje, greitai neužmigau. Visuose namuose buvo tylu. Tik štai apie 9—10 valandą prasidėjo vaikščiojimas, briedėjimas. Iš jų virtuvės pakvipo skanus kepsnio kvapas. Paskui buvo girdėti valgant, kortomis lošiant. Ir taip iki 12 ar 12^{1/2} valandos. Paskui viskas nutilo, nutilo. Na, tariau, visi sumigo. Aš irgi užmigau. Tik štai mane išbudina iš miego koks tai keistas, toks duslus bildesys, atsargūs žings-

niai, pašnabzdų kalbos. Kas čia? manau sau vienas. Pažiūriu kelintą valandą. Gi jau 4 valanda ryto. Perėjo kokios 10—15 minučių — vėl tylu, ramu. Aš vėl užmigau. Kada rytą parėjo namo mano pažįstamas, aš jam papasakojau ką naktį girdėjau ir užklausiau:

— Kas ten per žmonės gyvena?

— Bala juos žino — šaltai atsako mano pažįstamas. — Manau, kad ne vagys, nes aš retai kada namie būvu, o man dar niekas nežuvo. Be to, matyt, neblogai valgo, ilgai miega, karštais net iki 11 ar 12 dienos.

Tuo ir baigėsi mūsų kalba. Tik po kiek laiko išgirdau, kad policija sučiupo tuos ilgai miegančius ir gerai valgančius žmones, vienam ūkininkui jautį iš kutės pavogus. Dabar viskas, ką girdėjau naktį, man buvo aišku. O, kad mano pažįstamam niekas iš kambario nežuvo, tai paprasta ir senai žinoma vagių taktika: «Vagis nevagia ten, kur gyvena». Tokiu būdu visai geras ir doras žmogus gali užsistoti ir ginti didžiausią vagį. Tą policija turi visumet turėti galvoje.

Bet apskritai matyti, kad visi vagys turi tokias gūštas, būtų klaidinga. Šiais laikais, kada vis daugiau ir daugiau piktadarių randasi iš inteligentijos ir moterų tarpo, tokie vagys džen telmenai, savaime suprantama, vengia lankyti visokias tokias vietas, kur galėtų įtarti. Jie laikosi nuošaliai ir gyvena visai padoriose vietose.

Atkreiptina policijos dėmesys tam, kad vis daugyn ir daugyn atsiranda piktadarių moterų. Pavyzdžiui, Kalifornijoje (Amerikoje) 1913 metais buvo užregistruota 96 piktadarės moterys, 1922 jau 482, o perėjusiais 1924 metais net 844 moterys. Iš tų 844 moterų, 128 buvo įsilaužusios į butus vogimo tikslu, 19 tiesiog darė ginkluotus užpuolimus, 5 padėjo savo vyrams bankus plėsti, 9 buvo užmušusios žmones, 7 ypatingai pasižymėjo alkoholio šmugeliu, 96 sučiuptos suklavusios čekius, 6 prisisavinusios svetimą turtą ir t. t. ir t. t.

9. Durų ženklas

Nors, kaip jau pabrėžiau, šiais laikais apie tokias dideles vagių sąjungas ar organizacijas netenka kalbėti, bet mažesnės jų šaikos užtikamos nuolatos dar ir dabar. Jos turi nusistatčiusios savo įvairius ženklus, iš kurių kriminalinei policijai svarbiausia žinoti durų ženklas, t. y. kaip barškina į duris vagis pas vagį atėjęs. O tas dažniausia pas juos yra griežtai nustatyta. Ir jeigu tik kriminalinės policijos valdininkas mokės tinkamai į duris pabarškinti, tai jis bus ten ir tokiu laiku įsileistas, kur ir duris laužiant negalėtų laiku pakliūti.

10. Vagių įrankiai

Vagys mėgsta labai dažnai sau reikalingus įsilaužimo įrankius susidėti į maišiuką, ar į skrynutę ir taip ramiai sau juos neštis. Bet yra to-

kių įrankių, kurių į paprastą maišiuką ar skrynūtę nesutalpinsi, nes jie per ilgi. Tokie, pavyzdžiui, yra geležinių pinigų spintų išlaužimo įrankiai. Tokius dalykus šitie «meisteriai» taip nešioja: užsikabina sau ant kaklo po paltu virvę. Virvės galai kabalduoja jam ant krūtinės. Prie vieno ir prie kito virvės galo pririšami instrumentai.

Ne kartą jau yra pasitaikę, kad kuris nors kriminalinės policijos agentas pastebi tokius jau iš veido pažįstamus «specialistus». Nori persitikrinti ar tikrai jie eina į «darbą». Kaip tai padaryti? Tuomet agentas eina labai greitai gatve, ar tai galvą aukštyn iškėlęs, ar tai žiūrėdamas į šalį kol, pagaliau, «netikėtai» susidaužia su tokiu įtartinu tipu. Susimušęs, be abejo, pajaus ką šis turi po paltu.

Piktadarių gaudymas yra tiek painus ir komplikotas, kad tam reikalingos ilgos studijos, ir specialus darbas. Tam tikslui yra susidare begalės literatūros. Į šituos klausimus plačiai įsigilinti, čia būtų ne vieta; aš to ir nenorėjau. Mano tikslas buvo — pabrėžti kiek svarbu ne tik policijai, bet ir kiekvienam piliečiui išgyti elementarinių žinių apie tuos pavojus, ir gudrybes, kurių vienas ir antras kiekviename žingsny gali sutikti.

Prof. Šebedevas

Mokslinės policijos mokykla Romoje, mokymas ir pasiektieji rezultatai

Mokslinės policijos mokykla Romoje susideda iš dviejų skyrių: kursų vice-komisarams ir kursų kriminalinės policijos agentams.

Vice-komisarų kursuose dėstomi taip grynai techniškos, taip ir teisės mokslai. Pritaikomai policijos funkcijoms, jie skirstomi dar antropologijos ir psichologijos kursais, kuriems pašvęsta trys pamokos per savaitę: viena teoretinė ir dvi praktinės, apimant nusikaltėlių studijavimą. Toliau eina nusikaltimo vietos tyrinėjimo kursas: viena teoretinė ir trys praktinės pamokos. Signalizacijos ir nusikaltėlio asmens išaiškinimo kursas iš 3-jų teoretinių ir 2-jų praktinių pamokų, ir pagaliau, viena pamoka kas savaitę iš teismo medicinos kurso kiek policijos agentui žinotina.

Be to, dėstoma: 1) administracinės arba viešosios policijos praktika — 4 pamokos per savaitę, 2) pritaikoma policijos valdininko pa-

reigoms baudžiamoji teisė ir procesas — 4 pamokos per savaitę ir 3) vadinamas socialinių mokslų kursas, kuriame aiškinamos politinės krašto partijos ir socialė įstatymdavystė—3 pamokos per savaitę.

Ypatingo dėmesio kreipiama tam, kad policijos valdininkas galėtų ne tik nusikaltėlio asmenį išaiškinti, bet ir jo antropo-psichologinę struktūrą pažinti, kad jis mokėtų naudotis moksliniu nusikaltimo tyrinėjimo metodu, analitiniu, griežtai racionaliui ir objektyviui, skirtingu nuo griežtai empirinio metodo.

Tuo tikslu dėstant daugiausia dėmesio kreipiama nusikaltėlio asmens pažinimui, vadovaujantis principu: „kad policijos valdininkas išaiškintų nusikaltimo priežastis ir surastų nusikaltusiojo žmogaus pataisymo būdus; reikia studijuoti ne tik nusikaltimą, bet ir nusikaltėlį“.

Tuo būdu, pavyzdžiui, į nusikaltėlio paieškosimo ir biografinį lapelį Romos mokslinės policijos mokyklos žiūrima ne kaip į priemonę nusikaltėlio asmenį išaiškinti, bet kaip į dokumentą apimantį žinias, kurias reikia naudoti nusikaltėlį išstudijuoti ir pažinti.

„Teikiamas žodinio ir funkcionalinio atvaizdo žinias išstudijuoti“, sako prof. Ottolenghi, reiškia pažinti žmogaus gyvenimą, aprašytą jo biografiniame lapelyje.

Valdininką mokina iš nusikaltėlio pažymių nustatyti rasę, jo kilimo sritį, didesnę ar mažesnę nusikaltėlio degeneraciją, jo luomą; iš raukšlių pažįstama mimika, iš mimikos jo emocijos. Iš kūno sudėjimo daromos išvados apie jo jėgą, silpnumą, darbingumą. Charakteringų pažymių pažinimas teikia daug vertingų davyinių ir dažnai nušviečia daugelį svarbių nusikaltėlio gyvenimo pusių, jo psichiką. Ypatingo dėmesio kreipiama rumbų ir jų kilmės studijavimui: nuo sužeidimų, nuo susižeidimų, nuo infekcijos, traumatiinių sužalojimų, ligų ir t. t. Dėstytojas sustoja prie tatuiruotės, nustatydamas skirtingus tipus: objektyvų, kriminalų, amoralų, religinių, ornamentalių. Smulkiai studijuoja mos užtrintos pūslės ir t. t.

Sudarymą arba, tiksliau, mokėjimą sudaryti signalizacijos lapelį mokykla laiko svarbiu žingsnių moksliskai objektyviam nusikaltėlio pažinimui, svarbiu ir prieinamu dargi agentams, neturintiems tinkamo pasiruošimo bendro išsilavinimo prasme.

Nuo grynai signalizacinio lapelio agentas pereina prie biografinio lapelio sudarymo studijavimo.

Pagrindinis tokio lapelio sudarymo dėsnis šis: lapelis neturi būti paprasta nusikaltimų ir

Prauskitės miilu **FLORANCE KAUNAS**,
kuris daro gerą kvapsnį ir švelnina odą.

bausmių rubrika, bet jis privalo teikti fizinį ir psicho-biologinį nusikaltėlio atvaizdą.

Šis lapelis susideda iš 4 dalių: pirmojoje telpa signalizacija ir jos daviniai, antrojoje—nusikaltėlio biografija, išdėstyta chronologine tvarka; be to, ši dalis savo ruožtu dar turi 2 skyrius: pirmame išskaičiuojami ir rūšiuojami nusikaltimai ir jų vykdymų būdai, antrame — visi svarbesnieji nusikaltėlio gyvenimo nuotykių, pradedant paveldėjimu, elgimosi įvairiais gyvenimo atsitikimais ir baigiant žymesniais fiziniais ir psichiniais individo ypatumais. Trečiojoje dalyje telpa išimtinai nusikaltėliui uždėtos bausmės. Ir, pagaliau, ketvirtojoje dalyje valdininkas privalo duoti objektyvų nusikaltėlio visuomenei pavojingumo vaizdą ir nustatyti jo nusikalstamąją specialybę.

Toksai lapelis sudaromas griežtai objektyviu, analitiniu metodu, paremtu elementariu žmogaus psichologijos žinojimu.

Valdininkas, studijuodamas pažymius, stebėdamas nepagaunamus judesius, aiškindamas rumbus, įvertindamas nusikaltėlio atsakymus į įvairius klausimus ir t. t., išmoka pažinti nusikaltėlį ir jo visuomenei pavojingumo laipsnį.

Tuo tikslu duodama eilė daiktinių pamokų, demonstruojant nusikaltėlius, juos apklausiant ir studijuojant dėstytojo priežiūroje.

Su šiuo nusikaltėlio studijavimu lygia greta eina ir mokslinių nusikaltimo tyrinėjimo metodų pažinimas.

Įvairus vartojimas ištobulintų fotografijos aparatų: Bertiljono, Ellero, Štokiso, Falko, įvairūs pėdsakų ir ypačiai pirštų nuospaudų fiksavimo ir ryškinimo metodai, studijuojami praktinių pratimų keliu.

Šiuo aparatų ir technikos pažinimu mokykla, savaime suprantama, neapsirubežiuoja ir apsirubežiuoti negali.

Šios dėstyto dalies pagrindinis tikslas yra racionaliai objektyvaus metodo pažinimas, bet jį jau taikant ne asmeniui, o nusikaltimui.

Agentas mokinamas tiksliai iširti nusikaltimo vietą, pėdsakus ir t. t. ir geriausiai fiksuoti tai, kas tyrinėjant išaiškinta.

Toji dėstyto pusė verta ypatingo dėmesio.

Stebėjimas ir tyrinėjimas turi būti taip pastatyti, kad nusikaltimo vietą tyrinėjas valdininkas nieko nepraleistų.

Iš fiksavimo priemonių, be fotografijos, nuospaudų ryškinimo, ypatingo dėmesio kreipiama «aprašymui», kuris sustatomas taip, kad skaitą gautų tikrą vaizdą kaip nusikaltimo vietos taip ir to, kas ten rasta.

Tuo tikslu mokykla yra išdirbta specialė, tiksli įvairių nusikaltimo vietos dalių ir nusikaltimo pėdsakų nomenklatūra.

Toliau, agentai mokinami rinkti žinias; čia kreipiama dėmesio pagrindiniams psichologijos elementams ir technikai, kas leidžia išvengti stambių klaidų ir bereikalingo laiko gaišinimo.

Valdininkas mokinasi skirti klaidingas ži-

ņas, duotas tam tikru tikslu, įstaigos išsauktas, melagingas, nepilnas ir t. t.

Čia darbo pagrindas glūdi teismo psichologijos studijavime praktinių užsiėmimų keliu. Studijuojama atminties dėsnis, stebėjimo ir apklausimo metodas, liudininkų ir informatorių pažinimo būdai, būdai išgauti nusikaltėlio pripažinimą ir t. t.

Visas šis sudėtingas darbas žymiai palengvinamas iš vienos pusės geru mokyklos aprūpinimu visomis reikalingomis pedagoginėmis priemonėmis, o iš kitos pusės tuo, kad, kaip mes jau pirmesniame straipsnyje minėjome, mokyklai pavesti ir grynai praktikiniai uždaviniai: čia randame centrinį daktiloskopinį, signalizacinį ir biografinį archyvą. Visa tai įgalina duoti mokiniams gausios medžiagos ir praktinių darbų.

Paprastiems kriminalinio ieškojimo agentams mokykloje organizuoti suprastinti kursai, kurie skirstosi technikos kursais: 1) praktiški nusikaltimo vietos tyrinėjimo ir ieškojimo metodai, 2) praktiški signalizacijos ir nusikaltėlio asmens išaiškinimo metodai ir 3) elementaris žmogaus pažinimas, pritaikintas policijos tarnybai.

Be to, dėstoma: elementarės žinios apie viešosios policijos pareigas ir trumpas baudžiamosios teisės kursas, pritaikintas viešosios policijos reikalams.

Kursas vice-komisarams tęsiasi 4 mėnesius, o agentams 2. Užsiėmimų metu jie atleidžiami nuo tarnybos pareigų ėjimo.

Mokyklos priešaky stovi pasaulinė garsenybė—profesorius Salvatoras Ottolenghi, kuris vadovauja antropologijos, psichologijos ir teismo medicinos kursais; profesorius Falko, eilės nusikaltimų tyrinėjimo veikalų autorius, veda nusikaltimo vietos tyrinėjimo ir asmens signalizavimo kursus. Yra daug žadą asistentai—jauni mokslininkai: d-rai Sorrentino, Džiri ir Maggioli.

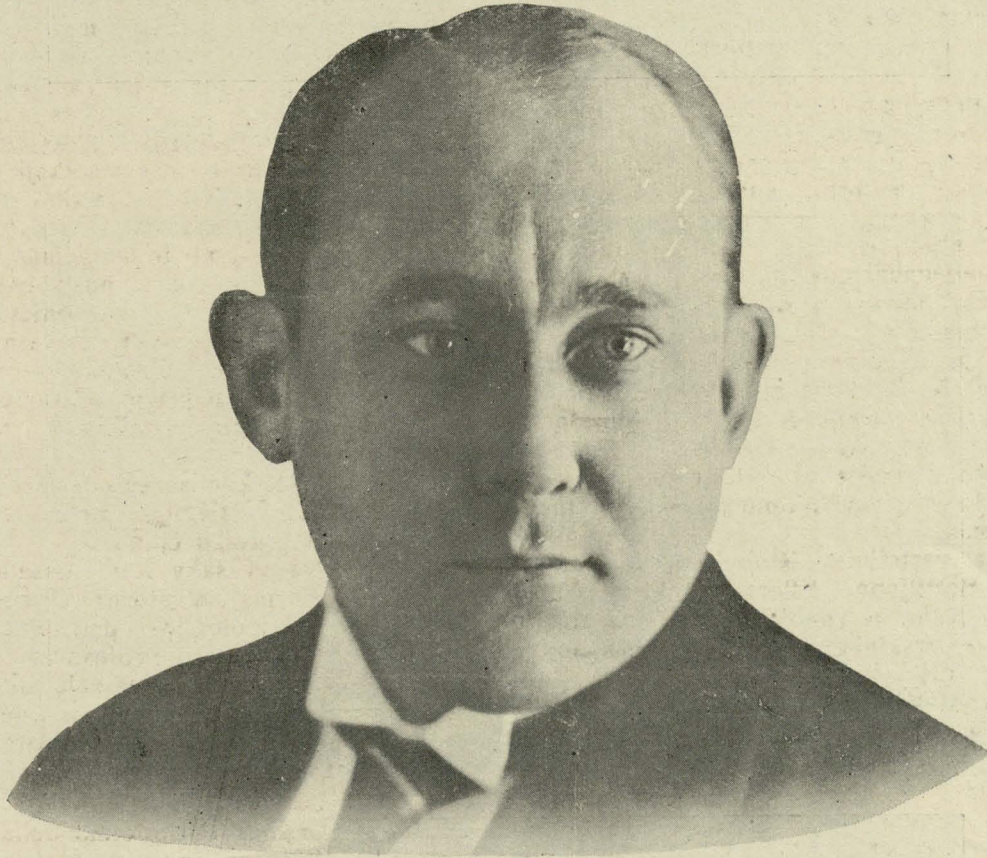
Mokyklos leidžiamas storokas, rūpestingai vedamas žurnalas «Bolletino della scuola di Polizia Scientifica», kuriame spausdinamos metinės įvairių dėstomų kursų apyskaitos, praktinių policinių skyrių darbų apyskaitos, mokslinės policijos klausimais straipsniai, platūs bibliografijos, kronikos ir kritikos skyriai. Pradedant 1910 metais, išleista 12 tomų, kurie sudaro brangų indėlį kriminalistikos literatūroje.

Be to, mokykla išleido 4 mokslo veikalus: trys parašyti profesoriaus Ottolenghi ir vienas profesoriaus Falko.

Per visą mokyklos gyvavimo laiką ją išėjo 1447 policijos valdininkai, 249 žandarmerijos karininkai, 151 žandarmerijos puskarininkas, 96 jūrų policijos puskarininkai ir 341 kriminalinės policijos agentas.

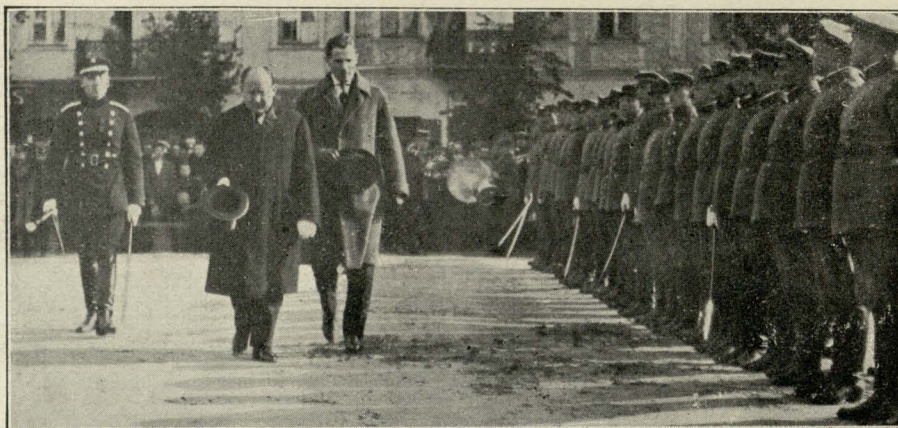
Nuo mokyklos gyvavimo pradžios centraliniame archyve suregistruoti 199.263 nusikaltėliai, daktiloskopijos pagalba atidengta 36.841 nusikaltėlis.

Mokykla vadovauja 300 provincijos skyrių, kurių 41 turi fotografijos aparatus. Paskutiniu

Dr. Leonas Bistras

Ministerių pirmininkas ir krašto apsaugos ministeris

Ministerių pirmininkas, vidaus reikalų ministeris, policijos inspektoriaus Girštauto lydimi apžiūri policijos eiles.

Vidus reikalų ministeris p. Endziulaitis sveikina policiją.

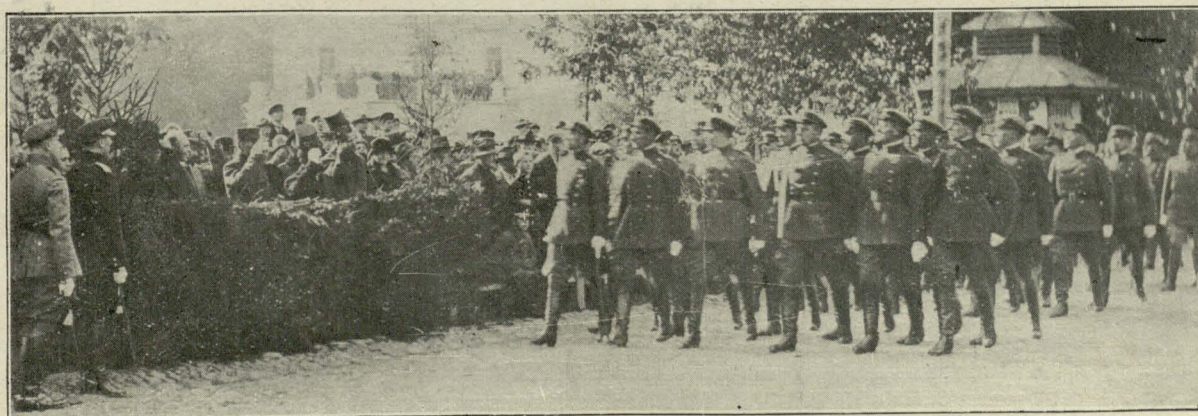
Piliečių apsaugos departamento direktorius \times A. Jakobas, policijos inspektoriaus Girštautas ir Kauno m. ir apskr. viršininkas Morkus Viešojoje aikštėje policijos šventės dieną

Policijos šventės svečiai Viešojoj aikštėj.

Kariuomenės vadas generolas **Žukauskas** sveikina policiją.

Aukštesniosios policijos mokyklos kursų klausytojai (nuovadų viršininkai) iškilmingai eina pro vyriausybės tribūną.

Žemesniosios policijos mokyklos V-ji laida

Sėdi iš kairės dešinėn: 1) lektorius Pautienis, 2) lekt. Šalkauskas, 3) mokyklos viršininkas Jankauskas, 4) pil. aps. d-to policijos referentas Pimpė, 5) Rokiškio apskr. viršin. Draugelis, 6) lekt. Mikutavičius, 7) dr. Žemaitis ir mokyklos rikiuotės inspektorius Kmeliauskas.

laiku prie mokyklos organizuotas prostitučių registravimo skyrius, einant 1923 m. įvykusia tarptautine Ženevos konvencija. Šis skyrius padalintas sekcijomis: svetimšalės prostitutės, prostitutės italės, alfonsai svetimšaliai ir italai, viešųjų namų laikytojai, kokainistai, kokaino pardavėjai, svetimšalės prostitutės, suimtos už įvairius nusikaltimus ir prostitutės italės, suimtos už nusikaltimus.

1924 metais buvo užregistruota 367 svetimšalės prostitutės, kurių 78 pasirodė su padirbtais dokumentais.

Mokyklai vadovaujant atliktas 1371 nusikaltimo vietos tyrinėjimas; 706 atsitikimais buvo rastos daktiloskopinės ir palmoskopinės nuospaudos, 61 atsitikimu iš pirštų nuospaudų ir 10 atsitikimų iš pėdsakų nuospaudų ir išlaužimo įrankių buvo išaiškinti nusikaltimų autoriai.

Antropologo—biografiniame skyriuje buvo ištirti 1053 nusikaltėliai ir visiems užvesti atskiri lapeliai su jų psicho-funkcionaliu atvaizdu.

Toksai yra didelis ir vaisingas mokslinės policijos mokyklos darbas Italijoje.

Š b. ir R m n.

Lietuvos policijos metinė šventė

(Gavę sykiu dviejų autorių aprašymą, iš abiejų sudarome vieną bendrą, tikėdamiesi, kad gerb. mūsų korespondentai mums tai blogu nepalaikys. Red.)

Šių metų spalio mėn. 2 dieną Lietuvos policija šventė antrą kartą savo šventę. Lietuvos policijai, su ja drauge ir visai mūsų dorai ir šviesesnei visuomenei tai buvo nepaprasta diena. Tvarkos ir ramybės saugotojai šią dieną pakelta nuotaika, susirinkę būriais, žvelgė atgal į nuveiktus darbus, į erškėčiais klotus nueitus kelius, į audringą ir vargingą praeitį. Jie žvelgė ne tik atgal,—dar daugiau jie žvelgė ateitin,—kokie painūs uždaviniai, kokie sunkūs darbai jų laukia. Didelis susidomėjimas Lietuvos policijos švente mūsų šviesiosios visuomenės tarpe ir skaitlingas jos dalyvavimas toje šventėje aiškiai rodo, kad senoji policijos niekinimo tradicija, paveldėta iš rusų laikų, Lietuvoje jau baigia atgyventi savo dienas. Ši aiškiai pastebima tiesa skaitytojams bus visai suprantama iš žemiau dedamo policijos šventės aprašymo, paremto daugiausia Kauno policijos šventės įspūdžiais.

Policijos metinei šventei artėjant, tai vienoje, tai kitoje Kauno aikštelėje galima buvo pastebėti policijos būrelius besiruošiant. Arčiau priėjęs aiškiai matai, kad tai ne liuoslaikis gaisinamas, kad visa tai atliekama dideliu noru ir susidomėjimu. Tai policija ruošėsi savo metinei šventei. Aukštesniosios policijos mokyklos rajone tai tikras kovos laukas. Visa policijos valdininkų eilė, nežiūrėdama net senyvo amžiaus

ėjo, žygiavo, komandas davinėjo, pastabas bei patėmijimus darė. Buvo reikalas ir padirbėti, nes daugelis net kariuomenėje netarnavę, o kurie ir tarnavę, tai keliolika ar kelios dešimtys metų atgal.

Reikia tik stebėtis, kad ką su naujokų kariuomene galima būdavo padaryti per kelis mėnesius, čia lengvai, davėsi per kelias savaites. Matyt, daug reiškia noras ir pasiryžimas!

Vyresnybė, norėdama aiškiau pamatyti ir asmeniškai įsitikinti policijos pasiruošimu šventei, š. m. spalio mėn. 1 d. Vytauto kalno ažuolyne paskyrė generalinę repeticiją, kurion buvo sutrauktos visos Kauno policijos įgulos dalys. Repeticija gerai pavyko, todėl paradan eita be baimės.

Antra spalio mėnesio diena pasitaikė smagi rudens giedros diena. Kauno policija, pasirėdžiusi švariais išėiginiais mundurais, savo viršininkų vedama, pusiau vienuoliktą valandą ryto nutraukė bazilikon, kur įvyko policijos šventei pritaikintos pamaldos. Mišias celebravo kunigas Dogelis, o pritaikintą pamokslą pasakė buvęs universiteto rektorius prof. Būčys.

Po pamaldų dvyliką valandą Viešojoje aikštėje įvyko policijos paradas, kurio metu trumpai, bet energingai ir širdingai policiją sveikino Lietuvos seimo pirmininkas, ministerių pirmininkas, vidaus reikalų ministeris ir vyriausias kariuomenės vadas. Po sveikinimų visa sutrauktoji policija—pėsčia ir raita—praėjo pro paradan atsilankiusius aukštosios valdžios atstovus, kurių veiduose buvo matyti pasitenkinimo ir pasigėrėjimo, kad mūsų policija visgi toli yra nužengusi pirmyn.

Po parado Kauno policijos valdininkams ir policininkams Kauno miesto savivaldybė rotušės salėje surengė bendrus pusryčius, kuriose be kitų dalyvavo p. vidaus reikalų ministeris, piliečių apsaugos departamento direktorius, vyriausias kariuomenės vadas ir šiaip daug svečių. Vyresniems gi policijos valdininkams ir atsilankiusiems aukštiesiems svečiams buvo surengti pietūs lietuvių klūb salėje. Šiuose pietuose dalyvavo seimo prezidiumas, dauguma dabartinio ministerių kabineto narių su pirmininku priešaky ir keletas buvusių vidaus reikalų ministerių bei šiaip jau aukštųjų valdininkų ir žinomų visuomenės veikėjų. Tačiau didžiausią kviestųjų dalį sudarė aukštesniųjų policijos valdininkų būrys. Šie bendri draugiški pietūs, per kuriuos buvo pasakyta daug širdingų kalbų, aiškiai parodė, kad tarp mūsų susipratusios visuomenės ir policijos jau užsimezga tampa presni draugiški santykiavimo ryšiai. Visi kalbėję ir kėlę taures už policijos gerovę ir jos ateitį, savo kalbose pabrėžė tą neabejotiną mūsų policijos pažangą nuo pradžios nepriklausomos Lietuvos gyvavimo. Aukštieji respublikos dignitoriai, džiaugdamiesi policijos susitvarkymu ir darbštumu, reiškė minčių, kad Lietuvos vidaus gyvenimas, jos tvarka

ir gerovė dabar galės lengviau reikštis. Kai kurie buvę ministrai, ypačiai p. Vladas Stašinskas—buvęs pirmas vidaus reikalų ministeris Vilniuje 1918 metais — pažymėjo tas neįmanomas sunkias sąlygas, kuriomis mūsų policija turėjo kurtis. Pradžioje ne tik nebuvo policijai tinkamų žmonių, kurie nusimantų įstatymuose ir tinkamai mokėtų vartoti ginklą, — nebuvo nė ginklų. Pats p. Stašinskas Vilniuje valstybės tarybos buste liūdnas žiūrėjęs pro langą, kada iš visų pakampių susirinkęs tikras internacionaliskas gaivalas, raudonas vėliavas nešinas, blevyzgojė ir grasino pirmajai Lietuvos valdžiai. Tada Lietuvos valdžia dar neturėjo ne tik nė vieno policininko, ir pats policijos vyriausias viršininkas—vidaus reikalų ministeris—kišenėje turėjo vos vieną neseniai gautą revolverį, kuriuo buvo pasiryžęs gintis, jei neramus gaivalas pultų. P. Stašinsko žodžiais, jei Vilniuje Lietuva tada būtų turėjusi tokią policiją, kaip šandie Kaune, tai Vilniaus ir visos Lietuvos likimas, gal būtų buvęs kitoks. Džiaugdamasis dabartine policija, p. Stašinskas pareiškė vilties savo gyvenime dar susilaukti dienos, kada Lietuvos policija vaikščios Vilniaus gatvėmis.

Kitas buvęs vidaus reikalų ministeris, p. R. Skipitis savo žodžiu pabrėžė, kad dabartiniam vidaus reikalų ministeriui esą jau daug lengviau dirbti, negu tai buvę jam ministeriaujant, kada policijos pasiruošimas ir išsilavinimas buvo dar gana menkas. Tada vidaus reikalų ministeris, norėdamas pakelti policijos autoritetą, seime rizikuodamas pasakęs, kad jis esąs vyresnysis policininkas. Dabar, matant šitą pažangą, jam tai malonu esą prisipažinti. Bendrai visų susirinkusiųjų kalbos buvo džiaugsmo ir pasitenkinimo kalbos, kad ir sunkiausiose sąlygose gimusi mūsų policija sveikai ir tarpiai auga, kad lavinasi, protinasi, ruošiasi fiziškai ir morališkai sunkaus savo pašaukimo darbą dirbti. Teisėtumo ir kultūringumo nuovoka neabejotinai auga mūsų policijos eilėse. Tam ypačiai daug padeda sistematingas aukštesniųjų ir žemesniųjų policijos tarnautojų mokymas specialėse mokyklose. Tai duoda gero pagrindo laukti, kad jau netoli tie laikai, kada mūsų geroji visuomenė pradės į policiją draugiškai ir su pagarba žiūrėti, kada ji supras, kad policija tikrai yra josios gerovės saugotoja.

Vakare Kauno miesto policija susirinko valstybės teatran. Teatre ėjo opera «Carmen». Daugelis apsilankiusiųjų pirmą sykį savo gyvenime buvo geresniame teatre ir pirmą sykį girdėjo operą. Opera atsilankiusiems padarė puikaus įspūdžio. Buvo matyti ir girdėti, kaip grįždami policininkai dalinosi įspūdžiais.

Si iškilmingai švęsta policijos šventė, kurią pagerbė aukščiausios respublikos valdžios atstovai ir žymūs mūsų tautos veikėjai, be abejo, daug prisidėd prie policijos autoriteto pakėlimo Lietuvoje.

Policija šventė ne tik Kaune, ji šventė ir

provincijoje, visur sulig išgalėmis iškilmingai.

Šventė yra poilsio ir atsikvėpimo diena. Per šventę žmonės susikaupia ir apsidairo aplink. Be to, šventė pakelia sveiko žmogaus dvasią, pažadina jo širdy glūdinčius aukštesnius linkimus, norą dirbti ir tobulėti. Reikia manyti, kad praėjusi policijos šventė didele dalimi šių tikslų bus pasiekusi. O tai yra jos nemažas nuopelnas, kuris pilnai pateisina visą pasiruošimo triušą. Todėl reikia linkėti, kad šita policijos šventė ir kasmet būtų šauniai švenčiama.

J. Basevičius

Keletas minčių del pasienio taktikos

Sargybų sudėtinis veikimas

Sąryšy su pasienio sargybų negausumu — žymiai atsitoliname ir nuo senesnių veikimo formų. Čia kalbamą veikimą privalo sudaryti eilė naujų veikimo elementų su tam tikromis formomis. Tokį apjungtą veikimą tenka pavadinti sudėtinium veikimu.

Sargybų sudėtinis veikimas galima išskirti:

1) į pagrindinį ir 2) manevrinį veikimą.

Atskiri veikimo elementai, sudarą veikimo pagrindą, anksčiau iš esmės mūsų buvo nagrinėti, todėl dabar juos grupuodami tiktai prisiminsim, kad pagrindinin veikiman priklauso: sienos sargybinių, slapukų, gilumos patrulavimo ir šnipų veikimo formos, iš kurių:

1) sienos sargybiniai yra šiems tikslams:

a) slapta ir viešai sekti sieną (einančius sulaikyti),

b) nelegalį judėjimą kliudyti ir klaidinti,

c) sekti bei nurodyti pėdsakus sėjusių pereiti bei pervaziuoti slapta per sieną.

2) slapukai:

a) sekti slaptus perėjimus per sieną,

b) sekti kontrabandininkų lizdus ir jų judesius,

c) sulaikyti vykstančius asmenis bei kontrabandą,

3) Agentai—slapta tyrinėti ir žinias rinkti apie nelegalį judėjimą ir asmenis.*)

4) Gilumos patruliai — patrulavimui keliose ir apgyventose vietose 2 — 5 klm. nuo sienos gilumoj**)

Manevrinis veikimas pasireiškia slaptu būdu laikinai perstatinėjant, pergrupuojant ar papildant

*) Apie sienos sargybinius, slapukus ir agentus smulčiau žiūr. «Policija» 4 (8) nr.

**) Gilumos patruliai siunčiami, žiūrint reikalo, naktį arba dieną, bet tiktai tuomet, kuomet ganėtinai neištirtas arba įtartas judėjimas keliais.

iš vienu kitas sargybas, arba sujungiant vienon dvi sargybas, tikslu sutvirtinti vieną kurį nors sienos ruožą pilnam nelegalio judėjimo susekimui, ištyrimui ir paralizavimui. Pats manevras taikomas tiktai nakties metu. Visas veikimo planas parengiamas ir vykdomas didžiausioj paslapy. Veikimas pasižymi apjungimu visų galimų veikimo elementų ir pildomas žymiai didesnio tarnautojų skaičiaus.

Manevrinio veikimo geros pusės:

a) daugiau užtikrintas sulaikymas ir paralizavimas nelegalio judėjimo,

b) didesnis galimumas ištirti kiek tame ruože išsivystęs judėjimas per sieną ir,

c) galimumas suardyti kontrabandininkų veikimo planus ir juos suklaidinti.

Blogos pusės:

a) įtemptas sekimas (aikvojimas jėgų),

b) sunkus veikimo organizavimo paslapties išlaikymas ir,

c) atitraukimas jėgų ir palikimas silpnai apsaugoto kito sienos ruožo.

Manevrinis veikimas vartojamas žiūrint apystovų. Betiksliai ir dažnai šį būdą vartojant, jis blogai veiks į tarnautojų ūpą ir energiją, nes, kaip buvo minėta, reikalingas didelio jėgų įtempimo. Todėl tuo ar kitu atveju vadovaujantis, viršininkas neprivalo akiai veikti arba veikti tiktai dėl «formos», šabloniškai iš anksto nustatyta tvarka, kaip dažnai galima sutikti, pav., dieną iš sargybos siunčiamas saugoti sieną vienas sargybinis, o naktį du. Jau iš anksto sulig sąrašu kiekvienas žino kada ir nei kur jam teks nešti tarnyba, ko visiškai neprivalėtų būti. Tas pat kartojasi ištisais mėnesiais. Šiuo atžvilgiu kiekvieną sargybų vaikymo išsisukinėjimą puikiausiai žino apylinkės gyventojai, juo labiau tie, kuriems jis daugiau rūpi. Užtat viršininkas, nors kiek žinodamas ar nujausdamas kiekvieną kontrabandininkų veikimo žingsnį, turi mokėt panaudoti tą ar kitą būdą jiems susekti ir su laikyti.

Dar tenka priminti, kad manevriniam veikime visi dalyviai privalo iš anksto smulkiai pažinti to ruožo vietą prie pat sienos ir gilumo, kuriame teks veikti.

3. Pagelbinės sekimo priemonės

Pasienio tarnyboje svarbiausias veikimo uždavinys tenka pildyti beveik išimtinai tik nakties metu. Todėl čia tarnautojui naktis privalo būti pašvęsta daugiau darbui, o diena poilsiui. Kadangi nelegalis judėjimas per sieną daugiausia veikia tiktai naktį, naudodamasis tamsa, todėl mes privalome būti nakties veiksmams atitinkamai pasiruošę.

Pagrindinis nakties ypatumas — tai regėjimo neveikimas, kurį šiuo atveju privalo kiek pavaduoti klausas. Todėl gera klausas, kaip ir geros akys, yra pasienio tarnautojui nepamainomas faktorius. Iš dalies šiems trūkumams, papildyti nakties tarnyboje dar vartojamos taip

vadinamos pagelbinės sekimo priemonės, prie kurių priskaitoma:

- 1) tam tikri dresiruoti šunes ir
- 2) išduodančių kliūčių statymas.

(B. d.)

Šuo uostikas

Visiems gerai žinoma, kokią reikšmę turi šuo ūkininkui, pirkliui, keleiviui ir kitiems asmenims. Čia jis vieniems saugoja nakčia turta nuo vagių, kitiems keliaujant kartais įspėja nelaimei artinantis, arba persergėja nuo netikėto užpuolimo, arba pasikesinimo ant keleivio turto, ar gyvybės. Visais atsitikimais, kur tiktai šuo gali gelbėti jis teikia savo pagalbą atskiriems asmenims ir drauge susibūrusiems žmonėms.

Šuo «Princas» 13 mėnesių, atlieka pratimus su savo instruktoriumi Galdymavičiumi.

Dar didesnės naudos neša šunes, bėgioja po kalnus, tarpeklis su pakabintais po kaklu ryšuliais. Čia jie suranda audrų ir kitų gamtos jėgų nuvargintų žmonių, kurių gyvybė dideliame pavojuje. Be pašalinės pagalbos jiems sunkiai sektųsi išsigelbėti, arba tektų visai žūti gamtos parblokštiems. Čia šuo svarbiu momentu dažnai ateina pagalbom.

Tačiau šiuo kartu noriu priminti ne šiuos šunų nuopelnus, bet visai kitokius. Šiandien ne paslaptis, kad kiekvienoje kultūringoje šalyje prie kriminalinės policijos laikomi šunes. Šie šunes pasižymi savo uoslės tobulumu, ir todėl jų pagalba sekami asmens, kurie yra nusikalte, arba šiaip reikalingi surasti.

Kiekvienam iš mūsų nekartą teko spręsti, kad tuose namuose gaminami tokie ir tokie valgiai, nors jų savo akimis nematome, ir apie jų

Kauno kriminalinės policijos šunės — sekikai.

gaminimą iš niekur mes nesužinome. Čia mes užuodžiame. Nors nevisi tiksliai įspėja, — vieni daugiau, kiti mažiau, tai priklauso nuo žmogaus uoslės.

Tas pats yra ir su šunimis uostikais. Skirtumas tik tame, kad šunų uostikų uoslė nepalyginamai tobulesnė už žmogaus. Šuo uostikas, radęs pėdsaką, gali mums surasti ir patį nusikaltėlį. Žinodami šią šunies ypatybę, žmonės pradėjo jų pagalba ieškoti išplėštų ar pavogtų daiktų.

Kadangi kiekvieno žmogaus kūnas išduoda savotišką kvapą, kuris įsiskverbia ne tik į jo drabužius, avalynę, bet ir į jo paliestuosius daiktus, tai iš dėvėtų rūbų, avalynės, uostikai pažįsta asmenį, kuris senai kada tai buvo tais rūbais vilkėjęs. Šioj srity nueita daug toliau, negu kam iš karto gali pasirodyti. Dabartiniais laikais užtenka rasti paliestuosius daiktus, arba vaikščiojimo žymes, kurias parodžius uostikams, jie gali surasti nusikaltėlį, arba bent nurodyti linkmę, kas turi nemaža reikšmės, norint tiksliai nusikaltimą išaiškinti.

Pirmiausia, norint pasinaudoti šunimis, kurie gelbėtų surasti nusikaltėlį, nemaža reikšmės turi paliktieji pėdsakai, laikas po įvykio, oro atmainos ir kitos apystovos.

Nusikaltimo vietoj paliktieji pėdsakai gali būti įvairių įvairiausi. Vienur pamesti ar palikti

dėvėti ieškomojo asmens daiktai: kepurė, batų, pirštinė, nosinė, peilis, revolveris ir kiti, kuriuos iš neatsargumo prasikaltėlis galėjo būti nusikaltimo vietoje pamiršęs. Kitur gali būti palikti kitokie pėdsakai, p a v., kojų žymės, ar rankų pirštų prisilietimai. Vieni ir kiti paliktieji pėdsakai gali duoti pakankamai žymių, kad kiekvieno asmens tą charakteringą kvapą šuo galėtų atskirti. Ir šitokiame atsitikime šuo gali tiksliausiai nusikaltusį asmenį nurodyti.

Taipgi yra svarbu ir vieta, kurioje yra palikti pėdsakai. Miškuose, laukuose ir tokiose gyvenamose vietose, kur dažnai ištisomis valandomis, o kartais ir dienomis praeina, vienas, du arba nė vienas praeivis, pėdsakai gali kur kas ilgiau išlikti, o antra vertus, esant mažiau pėdsakų ir šuo gali daug greičiau juos pastebėti. Visai kas kita, miestuose ir tirstai apgyventose vietose. Čia dažnai per tokią pat vietą, kur laukuose, ar kitose mažai apgyventose vietose, praeina maža praeivių, dešimtys, šimtai asmenų per valandą praeina. Suprantama, kad tokiose vietose nors ir su geriausiaisiais uostikais ne visumet ką gero

3 metų kalė «Loto» apdovanota šių metų žemės ūkio parodoje (birželio 24 d.) aukso medaliu už pavyzdinai ir sumaniai atliktus 42 dresuoto sekimo numerius.

galima nuveikti. Užtenka pasižiūrėti Berlyno kriminalinę policiją, kuri sekimui šunis kuo uoliausiai naudoja, o vis delto yra nemaža atsitikimų, kad nors ir yra palikti nusikaltėlių pėdsakai, jokiū būdu ir su šunimis nesuseka. Pridėjus prie

to dar didelį įvairių susisiekimo priemonių skaičių, lengvai duodančių greitu laiku iš vietos pasiūlyti, aišku, kur uostikai gali būti taikomi ir nepamainomi.

Ne mažesnės reikšmės turi ir oro atmainos. Mes matome, kaip lietaus nuplaunami stogų dažai, atgaivinami medžiai, augmenys, suplakama žemė, išgriaunami grioviai, sunėšama žemė iš vienos vietos į kitą ir t. t. Ne mažesnes atmainas sudaro ir sniegas, apklodamas ieškoamojo asmens ar gyvulio pėdsakus, storais sluoksniais. Gi vėliau betirpdamas nuplauna ir paliktus pėdsakus.

Tad iš šių pavyzdžių lengvai suprantama, kokias paliktų pėdsakų atmainas gali sudaryti vėsulos, kruša, perkūnijos ir kiti gamtos reiškiniai.

Visa tai suglaudus, galima pasakyti, kad juo greičiau pribūti galima į nusikaltimo vietą su šunimis, juo didesnė gali būti sėkmė, nusikaltėlių rasti. Priešingai, jeigu nuvykti su šunimis praslinkus ilgesniam laikui, kurs, kaip aukščiau matėme, pėdsakus greit naikina, gali visa taip sunaikinti, kad ir geriausi uostikai nusikaltėlio nesuranda.

S. V.

Priverstinis mokesnių išieškojimas

Priverstinio valstybinių mokesnių išieškojimo tvarka yra nurodyta įstatymo apie valstybės mokesnių imamąją tvarką III skyriuje («L. V Z». 17 nr.) ir bendrais bruožais yra tokia.

Įstatymu numatyta, kad kiekvienas valstybinių mokesnių mokėtojas patsai įneša pinigus į Lietuvos banką arba jo skyrių tokioje sumoje ir per tą laiką, kuris yra nurodytas mokesnių inspektoriaus pranešime.

Valstybės mokesniai, neįnešti nustatytu laiku į valstybės išdą, t y į Lietuvos banką, laikomi neįmokėta liekana ir išieškomi priverstinu būdu.

Toksai išieškojimas yra pavestas policijai, kuri įteikia atskiriems asmenims ar įstaigoms mokesnių inspekcijos reikalavimus mokesnius įmokėti.

Neįmokėtai liekanai įnešti duodama vienas mėnesis laiko, kuriam išėjus, mokėtojas ne vėliau kaip per 3 dienas turi pristatyti policijai atatinamos valstybės išdinės (Lietuvos banko) kvito originalą, kuriuo patikrinamas pinigų įmokėjimas.

Nepristačius neįmokėtų liekanų ir baudos įmokėjimo įrodymų, policija privalo aprašyti išdo skolininko kilnojamąjį turtą ir ne anksčiau kaip per vieną mėnesį paskelbti viešą jo pardavimą.

Turto aprašymo nuorašas kartu su pranešimu apie viešo pardavimo paskyrimą siunčiamas mokesnių inspektoriui.

Jeigu neįmokėtajai liekanai atlyginti kilnojamojo išdo skolininko turto aprašyti neužtenka, tai policija turi aprašyti ir nekilnojamąjį jo turtą, bet viešos varžytynės tokiam turtui parduoti skiriamos ne anksčiau kaip per 3 mėnesius laiko.

Apie aprašymą ir paskelbimą varžytynių ta pat tvarka pranešama mokesnių inspekcijai. Toliau įstatyme kalbama, kad tam tikrais atsitikimais mokesnių inspekcija turi teisės mokesnius sumažinti, juos atidėti arba viešąjį turto pardavimą sulaikyti.

Bet, jei policija negautų mokesnių inspektoriaus pranešimo apie tokį varžytynių sustabdymą, tai aprašytasis turtas parduodamas ir pinigai neįmokėtos liekanos, baudos ir išieškojimo išlaidų sumoje, įnešami išdan, o likučiai, jeigu jų būtų, gražinami skolininkui.

Atrodytų, kad įstatymu nustatytoji valstybinių mokesnių priverstinio išieškojimo tvarka labai paprasta ir aiški. Tuo tarpu, taikant ją praktikoje, dėl įstatymo trumpumo toje dalyje ir nutylėjimo, kuo reikia vadovautis rišant tokius klausimus, kyla nemaža nesusipratimų.

Pirmiausia kreipiame dėmesį į 19-to § pastabą. Turinys to § šis: «Valstybės mokesniai, neįnešti valstybės išdinės nustatytu laiku, laikomi valstybės išdo neįmokėta liekana, kuri išieškoma priverstinu keliu». Šio gi §-fo pastaboj pasakyta: «Liečią šį klausimą Rusų įstatymų 1903 m. 19-36 straipsniai nustoja galios». Kalbamoj pastaboj, reikia manyti, dėl redakcijos neapsižiūrėjimo, nenurodyta kurie būtent rusų įstatymo 19-36 str.str. yra atmainyti, bet, matyt, čia buvo turima galvoj atatinkami tiesioginių mokesnių įstatų straipsniai, 1903 m. leid. (Ist. rinkinio V tom.). Šiais straipsniais buvo numatytas valstybinio žemės mokesnio neįmokėtų liekanų išieškojimas. Reikia pasakyti, kad tarp atmainyto minėto rusų įstatymo 19-36 str.str. ir pakeitusių juos įstatymo apie valstybės mokesnių imamąją tvarką 19-25 § Š. esmėje ypatingo skirtumo nėra. Abiejuose įstatymuose mes matome tą patį priverstiną išieškojimo būdą per policiją, išdo skolininko darbą aprašant ir viešai jį parduodant. Aukščiau minėto rusų įstatymo perdirbimas pasireiškė nurodytų jame terminų sutrumpinimu ir pavedimu mokesnių inspekcijai tų pareigų, kurios buvo tiesioginėje dabar nesančių išdo rūmų (Kazennych palat) kompetencijoje.

Naujame įstatyme betgi nenurodyta kuriai įstaigai pavedamos valstybinių mokesnių priverstinio išieškojimo pareigos, kurios rusų įstatymais einant, priklausė gubernijos valdybai (Gubernskomu pravleniju).

Be to, nenurodyta kuriomis taisyklėmis ir kuriais įstatymais policija turi vadovautis, vykdydama nekilnojamojo turto už neįmokėtas liekanas aprašymą, įkainavimą ir viešą jo pardavimą.

Tuo tarpu atmainytų tiesioginių mokesnių

įstatų 19-36 str. str. skaičiuje 24 straipsnis specialiai numatė, kad panašiais atsitikimais yra taikomi atatinami straipsniai įstatymo apie išieškojimą neginčijamose išdo bylose (Položenije o vzyskanijach po bezspornym dielam kazny) 1910 m. leid. (Ist. rink. XVI tom.).

Negalima manyti, kad aukščiau cituota įstatymo apie valstybės mokesnių imamąją tvarką 19 § fo pastaba, kuri atmaino rusų tiesioginių mokesnių įstatų 19-36 str. str. bendrai naikintų ir įstatymo apie išieškojimą neginčijamose išdo bylose veikimą (kurių įstatymas nurodytas 24 str.), nedavus jo vieton jokių naujų taisyklių ir, tuo būdu, leidus policijai veikti, kaip jai tinka. Panašiai manyti, žinoma, nėra ganėtinai pagrindo. Ir iš tikrųjų, praktikoje policija vaduojasi teisėtomis kilnojamojo turto aprašymo ir jo pardavimo taisyklėmis, bet paprastai klaidingai remiamasi civ. proc. 550-1061 str. str., kurie liečia privačias skolas ir išieškojimus, o ne analoginiais straipsniais įstatymo apie išieškojimą neginčijamose išdo bylose.

Rusų tiesioginių mokesnių įstatatai numatė skirtiną išieškojimo tvarką taip valstybinio žemės mokesnio, taip ir prekybos ir pramonės mokesnio neįmokėtoms liekanoms.

Pirmosios rūšies neįmokėtos liekanos, kaip mes matome, buvo numatytos 19-36 str. str., o antrosios — 524 str. Įstatyme apie valstybės mokesnių imamąją tvarką nieko neminėta, kad šis 324 str. yra atmainytas, bet tai dar nereikia, kad jis veikia. Čia vėl, matyt, redakcinis nutylėjimas, nors veikiančio įstatymo taikymu ir neturįs žalingos reikšmės.

Įstatymas apie valstybės mokesnių imamąją tvarką—bendras visoms valstybinių mokesnių rūšims, kurių priverstinas išieškojimas taip pat vienodas. Šiame įstatyme nurodyta taip priverstinio išieškojimo būdas—kilnojamojo ir nekilnojamojo skolininko turto aprašymas ir pardavimas, taip ir organas, privalęs tuos veiksmus įvykdyti—policija, bet toliau veikiantysis įstatymas neina. Atatinamų aiškinimų ir sugretinimų keliu galima nustatyti, kad policija savo veikimuose šiuo atsitikimu privalo vadovautis įstatymu apie išieškojimą neginčijamose išdo bylose, kur aiškiai yra išdėstyta, kaip privalo būti atliktas išdo skolininko kilnojamojo ir nekilnojamojo turto aprašymas ir įkainavimas, kam jis pavedamas saugoti ar valdyti, kokios gali būti su tuo surištos išlaidos ir iš kokių lėšų jos padengiamos, kokios žinios privalo būti surinktos apie nekilnojamąjį darbą jo aprašymo metu ir t.t.

Kai dėl aprašytojo kilnojamojo turto pardavimo, tai įstatymas apie išieškojimą neginči-

jamose išdo bylose šiokiu ar tokiu būdu atatin-ka dabartinei tvarkai ir sutinka su įstatymu apie valstybės mokesnių imamąją tvarką. Bet nekilnojamojo turto pardavimo atžvilgiu kyla daug keblumų, nes prie dabartinio Lietuvos valstybės sutvarkymo nėra įstaigos, kuri atatik-tų buv. rusų gubernijos valdybai, kurios kom-petencijoje buvo nekilnojamojo turto už išd^o skolas ir neįmokėtas liekanas iš varžytynių pa-rdavimas, o taip pat ir asmenų, kuriems buv^o pavedamas išieškojimas ir aprašymo vykdymas^o veikimo priežiūra.

Viešas už privačias arba valstybines skolas turto pardavimas yra juridinis veiksmas, kuriam civiliuose įstatymuose (X tom. 1 dal., civ. proc. įst. ir įst. apie išieškojimą neginčijamose išdo bylose) yra nustatytos tam tikros formos ir nu-matytos teisėti išdaviniai. Jei kilnojamiesiems daiktams įsigyti užtenka įnešti pinigus ir gauti nupirktą iš varžytynių turtą, tai įsigyti nuosa-vybėn pirtą iš varžytynių nekilnojamąjį, turtą būtinai reikia gauti kompetentingos įs-taigos nutarimo nuorašą apie varžytynių patvir-tinimą pirkusiojo asmens vardu, sudaryti re-miantis šiuo nutarimu ir kitais atatinkamais do-kumentais duotąjį aktą (X t. 1 d 1506, 1508, 1509) ir pristatyti jį vyresniajam notarui įneši-mui jo į įsitvirtinimo aktų rejestrą. (Položenije o notarialnoj časti 181 str.).

Ar policija prie dabartinio jos sutvarkymo yra toji įstaiga, kuri gali nekilnojamąjį turtą parduoti iš viešų varžytynių? Į šį klausimą tenka atsakyti neigiamai. Nekalbant jau apie tai, kad policijos valdininkai neturi nė grynai techninių priemonių nurodytam tikslui, nė pa-talpų, kur jie galėtų tą pardavimą atlikti; jie savo tarnybine padėtimi yra grynai vykdoma-sis organas ir administracijos valdžios neturi. Kas gi tokiu atveju sudarys varžytynių patvir-tinimo nutarimą, be ko negali parduotas turtas pereiti pirkėjo nuosavybėn, kaip to civiliai įs-tatymai reikalauja?

Reikia turėti galvoje, kad varžytynės tvir-tinamos tik tais atvejais, jei jos įvyko teisėtai tų pat įstatymų atžvilgiu. (X tom. 1 dal. 1506 str.).

Kas gi šiuo laiku kompetentingas teisėto varžytynių vykdymo klausimą aptarti? Kas pa-galiau gali priiminėti skundus, kuriuos turi teisės paduoti suinteresuoti asmenys taip laike ir del turto aprašymo, taip ir del pardavimo.

Atsakymų į šiuos klausimus nėra ir jie pri-valo būti išrūti įstatymdavystės keliu. Jurstų nuomone reikėtų pasinaudoti civ. proc. 1527 str. priedu iki karo veikusių Lenkų gub., t.y. ir Lietuvos dalyje (Suvalkijoje).

Parfumerijos ir muilas fabrikos „FLORANCE“ Kaune

parduodamas Karių Ekonominės B-vės skyriuose ir visų kariuomenės dalių krautuvėse.

Einant šiuo įstatymu kiekviena izdo skola yra išieškoma iš skolininko nekilnojamojo turto, gavus atatinamo teismo vykdomąjį lapą. Tuo būdu aprašymas ir patsai nekilnojamojo turto pardavimas vykdomas priežiūra teismo istaigos, kuriai einant įstatymais priklauso ir varžytynių tvirtinimo teisė.

V. p. žemesniosios mokyklos V-os laidos išleistuvės

Šių metų rugsėjo 18 ir 19 d. įvyko v. p. žemesniosios mokyklos V-os laidos mokinių kvotimai ir iškilmingos jų išleistuvės. Tai nepaprasta savotiška šventė, kuri ypatingai bus minėtina tos mokyklos mokiniams, taip jų laukta. Bet ir laukti buvo ko; ištisus septynis mėnesius ėjo nepaprastas darbas iš visų pajėgų. Kuris kiek galėjo, turėjo dirbti ir dėti visas savo pastangas, kad tą laukiamą šventę netektų liūdėti ir gailėtis veltui padėto triuso, kvotimų neišlaikius. Tad ir dirbo kiekvienas kiek galėdamas. Klausė kiekvieną dieną po aštuonias valandas pamokų, o likusiu laiku jas rengėsi ir bendrai lavinosi. Visų per tą laiką buvo tik viena mintis: geriau prasilavinti ir pasirengti būsimajai policijos tarnybai. Todėl aišku, kad nesidžiaugęs nė vienas negalėjo apsieiti, sulaukęs taip lauktos išleidimo dienos, kada buvo įvertintas kiekvieno darbas. Sulaukus, kiekvieno, kaip kūdikio, iš džiaugsmo plakė širdis.

Rugsėjo 19 d. kvotimus baigus, kvotimų komisijos pirmininkas policijos referentas ir mokyklos lektorius mokyklos rajono aikštėje žiūrėjo mokinių gimnastikos ir jodinėjimo. Susirinkus lektoriams, svečiams ir mokiniams į mokyklos skaityklą, policijos referentas paskaitė aktą, paskelbdamas išlaikiusių kvotimus mokinių pavardes ir pažymėjimo laipsnius. Kvotimus išlaikė visi 38 mokiniai. Paskaitęs aktą, policijos referentas asmeniškai kiekvienam mokiniui įteikė mokyklos baigimo pažymėjimą ir pasakė trumpą prakalbą, linkėdamas pasisekimo tarnyboje ir toliau nepaliauti dirbti, lavintis, ir būti tinkamais visuomenės ir tėvynės tarnautojais. Kalbą palydėjo garsus mokinių «valio!» Baigus aktą, mokyklos viršininkas pakvietė polic. referentą ir visus svečius į mokyklos valgyklą bendriems su mokiniais pietums. Pietūs buvo be svaigiųjų gėrimų; jų metu policijos referentas p. Pimpė savo kalba palietė policijos tarnybos svarbumą ir reikalingumą, kad kiekvienam policijos tarnautojui žinotina savo pareigos ir jas su pasišventimu pildyti, taip pat linkėjo gero pasisekimo tarnyboje čia dalyvaujantiems mokiniams visos policijos garbei ir tėvynės labui.

Mokinių vardu kalbėjo vienas mokinyš, reikšdamas padėkos vyriausybei už rūpinimąsi policijos mokymu, taip pat dėkodamas mokyk-

los viršininkui už auklėjimą, lektoriams už suteiktas žinias. Po to policijos referentas leido atlikti tradicinį paskutinį patikrinimą ir tautos himnu baigėsi išleistuvių iškilmės. Po jų vieni mokiniai, mokyklos viršininko paleisti, išėjo į miestą pas savo gimines bei pažįstamus pasidžiaugti ir pasigirti savo laime. O kiti, neturį pas ką eiti, likosi namie rengtis iš mokyklos į savo būsimos tarnybos vietas išvykti. Kadangi šios laidos mokiniai buvo priimti mokyklon iš šalies ir policijos tarnyboje netarnavę, ne vienam rūpėjo kas jo laukia, ar gebės savo pajėgomis sunkią policininko tarnybą eiti, būti naudingas tėvynei.

Polic. B. Žukauskas,
baigęs V-tąją laidą

P. Kupčiūnas

Policininke!

(Tęsinys. Žiūr. „Polic. 9 nr.)

Tik pažiūrėk, mūsų valstybė dar jaunutelaitė, neseniai dar ji atsikėlė iš sunkaus keleto amžių miego, kuriuo ją buvo užmigdžius sunki Rusijos letena, o tu jau nori, kad mes būtume viso pertekę, sotūs, gautume dideles algas. Palauk! Žiūrėk, kiek mes turim svarbių reikalų, kuriems reikia duoti paskutinis skatikas. Reikia atstatyti karo ir visokių okupantų sugriautikaimai, miestai, žodžiu, mes turime daug pirmesnių dalykų, kuriuos atlikę, mes pasirodysim pasauliui, kad esam netinginiai, esam darbštūs, sumanūs žmonės. Didelėmis algomis ir asmeniiais pertekliais to, brolaus, nepadarysim.

Palauk, nenusigąsk, nepamesk vilties, ateis ir mums geresni laikai, pakelsim nualintą ūkį, pagaminsim daugiau maisto medžiagos, pakelsim pramonę, įsigysim daugiau pinigų, tavo įplaukos padidės, būk tikras. Bet reikia pakęsti—«kiaulių neganęs, kunigu nebūsi», sako mūsų patarlė.

Tu man užgiedosi, kad nemanai tų «aukso» laikų sulaukti, manai numirti. Nieko baisaus: nesulauksi tu, sulauks tavo vaikai, tu juk, vis viena dirbi savo brolių, savo tautos labui, ateičiai, dėl jų vargsti, o už tai—tau garbė.

Tu esi pirmatakūnas, tik nemanyk, ne šventasis Jonas—tu pats, nebijok, ne kas kitas, ruoš geresnę ateitį, ir už tai tavo vaikai tave, gyvendami jau geresnius laikus, gerbs, tave minės. Dėl tėvynės, sako mūsų senukas poetas Maironis, juk lengva pavargti, kentėti.

— Kodel kiti taip nedaro?

— Bala jų nematė: jei kas nors norį piaučių ir tau lieptų tą pat daryti, aš manau, kad tokį žmogų stačiai kvailiu tu pavadintum ir savo nosies, tikėk manim, tu nepiautum. Tas pats ir čia. Jei matai, kad kiti blogai daro, pataisyk juos, patark, bet pats, saugokis, taip nedaryk! Tu klausyk savo sąžinės, ji—teismas be apeliaci-

jos; jei ji tave pasmerks, tai jau tribunolas jokiū būdu tavęs neišteisins.

Dar kas gali atsitikti: tu gali kartais paimti iš ko nors vieną kitą lituką, kuriuos tau kyštels, kad protokolo nesustatytum—nenubaustum. Nors litukai tau labai reikalingi, bet būk vyras, čia jau kumščias sugniaušk kietai, nesivadovauk «įstatymu», kuris sako «nei gimė, nei gims, kas, duodamas, neims»,—neimk!

Ziūrėk, kiek daug blogo tu padarytum paėmęs! Davėjas jau apie tave bus blogos nuomonės, vadins tave kyšininku ir t. t.

Antra, jis ir kitą kartą nebijos nusizengti, nes žinos, kad tai jam kainuos tik «porą litukų policininkui į kišenę». Tai negražu, tai žemina valdžią, o juk tu, valdžios atstovas, argileisi ją žeminti? Aš tau užtikrinu, kad ne! Ir kiek tu nelabumų padarytum dėl tų kelių litukų, už kuriuos tu menka ką sau gero padarysi! Jei aš visa tai pradėčiau pasakoti, tau plaukai ant galvos pasistotų!

Skaitlinga visuomenės dalis dar ir šiandien

turi blogą nuomonę apie policiją. Tą blogą nuomonę žmonėse ilgais metais ir ilgiems metams įskiepijo žiaurūs rusų policijos elgimasis su žmonėmis. Ir dėl to šiandien tūlas, išgirdęs žodį policija arba pamatęs policijos atstovą, jaučiasi nejaukiai, jį apima ta sena neapykanta, kurią jis kadaise jautė ir jautė teisingai. Šiandien ta nuomonė klaidinga; ji reikia skubiausiai naikinti, o ją panaikinti gali tik policija savo mandagumu, sumanumu, darbštumu, pasišventimu. Ji turi mokėti įrodyti, jog policija nėra tam, kad gaudyti, bausti, protokolus rašyti, į kalėjimus sodinti ir kitus panašius žiaurumus dirbti. Ji yra daboti tvarkai, saugoti piliečių turtui ir gyvybei, įgyvendinti santikai,—taip turi kiekvienas pilietis suprasti policiją, taip ją turi suprasti ir patys policijos atstovai. Štai, policininke, tavo svarbiausias uždavins, kurį tu įvykdysi tik būdamas pasišventęs, pilnai suprasdamas, kokia yra tavo pareiga, kas esi tu pats.

Tu turi netingėti—turi mokytis!

Oficialinis skyrius

Ištrauka

Piliečių apsaugos departamento

ĮSAKYMAS 29 nr.

Kaunas, 1925 m. spalio m. 26 d.

§ 1.

Dažnai policijos tarnautojai nelaiko tarnybinių žinių paslapy, o išpasakoja jas savo draugams ir pažįstamiems, kas kitąsyk didžiai kenkia pačiai tarnybai, todėl draudžiū policijos tarnautojams skleisti tarnybines žinias pašalinių asmenų tarpe. Ypatingai paslapy turi būti laikomos tos žinios, kurios viršininko įsakymu laikomos slaptai.

Nepareinamai nuo to, kada paslapties iškėlimas aiškėn įgauna nusikalstamojo pobūdžio, numatyto baudžiamajame statute, atskiriems policijos tarnautojams draudžiama teikti spaudai žinių liečiančių kriminalius bei politinius nusikaltimus.

Policijos tarnautojas, pats laikydamas žinias paslapy turi stengtis iš pasikalbėjimo su pašaliniais asmenimis išgauti tam reikalingų bei naudingų jo tarnybai žinių.

§ 2.

Gauta žinių, kad kai kuriose vietose policija, gavus anoniminius pranešimus apie kurios nors moters neštumą, kad užkardyti nusikalstamąjį darbą, numatytą baudž. stat. 461 ir 466 §§, prievarta daro su gydytoju apžiūrėjimus ir ima

parašus — pasizadėjimus, kad jos nepadarysiau aukščiau minėtą nusikalstamąjį darbą.

Panašus moterų apžiūrėjimas ne tik nenumatytas nusikalstamųjų darbų perspėjimo ir užkardymo įstatuose (įst. rink. XIV tom), bet dargi prieštarauja baudž. įst. 258 str., nes toks apžiūrėjimas yra tardymo aktas, o nesant dar paties nusikalstamojo darbo, negali būti ir kalbos apie policijos teisę tardyti teismo tardytoją užmainant. Baudž. stat. 651 str. sako, kad tarnautojas, kuris nusikalto padaręs moteriškės apžiūrą, kuria ižeidžiamas gėdos jausmas, be jos sutikimo ir neturėdamas reikiamo įgaliojimo tam veiksmui daryti, yra baudžiamas kalėti paprastajame kalėjime.

Perspėju, kad panašūs atsitikimai iš policijos pusės ateity nepasikartotų, priešingu atveju, nusižengę bus traukiami atsakomybėn.

§ 3.

Apskričių viršininkai dažnai be svarbių priežasčių tarnybos labai kilnoja policijos tarnautojus.

Turint galvoje, jog tokie kilnojimai yra surišti su išmokėjimais persikėlimo pašalpy, įsakau ateityje be mano sutikimo policijos tarnautojus tarnybos labai nekilnoti.

§ 4.

Gaunama nusiskundimų, kad geležinkelių policija įvažiavimo stotyse paėmus pravažiuojančių Lietuvą tranzitu asmenų pasus, negražina jų savininkams išvažiavimo stotyse, dėliai ko sutrukdoma jų kelionė.

Geležinkelių policijos viršininkui įsakau perspėti geležinkelių policiją ir stropiai prižiūrėti, kad įvažiavimo stotyse paimtieji keleivių dokumentai, būtų gražinami savo laiku išvažiavimo stotyse.

Pas.: J a k o b a s, departamento direktorius

Piliečių apsaugos departamento

ĮSAKYMAS 30 nr.

K a u n a s, 1925 m. spalio m. 29 d.

§ 1.

Atsitinka, kad privačiai asmenys bei įstaigos už nusikaltimų aikštėn iškėlimą bei pagrobto turto gražinimą ypatingai pasižymėjusiems policijos tarnautojams teikia dovanų.

Asmenys bei įstaigos, norį apdovanoti policijos tarnautoją už kokį nors jo nuopelną, turi betarptai kreiptis į jo viršininką, kuris pareiškia, ar sutinka su tuo, ar ne.

Privačių asmenų duotos policijos tarnautojams dovanos įsakyme pravedamos, bet į tarnautojo tarnybos lapą neįtraukiamos. Jeigu pasirodys, kad policijos tarnautojas, gavęs privačią dovaną, tikrai pasižymėjo ir vertas pagyrimo, tai aukštesnė įstaiga, reikšdama pagyrimą, įtraukia į jo tarnybos lapą.

Visos policijos įstaigų gaunamos sumos, kaip dovanos už nusikaltimų sekimą, jų priimamos išduodant formalį kvitą.

Betarptai priimti dovanas policijos tarnautojams griežtai draudžiama. Tuo nusižengę atsako drausmės būdu.

Policininkai, nusikaltę priimdami dovanas tik kad pasipelnyti, net nusižengdami tarnybos pareigoms, arba tokių dovanų ar materialės naudos reikalavę, atsako prieš įstatymus.

§ 2.

Pastebėta, kad policijos tarnautojai dažnai su interesantais bei šiaip piliečiais, taip viešose, taip privačiose vietose nemandagiai elgiasi, rūsčiai kalbasi, nenoromis atsakinėja ir t.p.

Kiekvienas policijos tarnautojas turi atminti, kad jo pareiga saugoti piliečius ir reikalui ištikus teikti jiems pagalbą. Atmindamas, kad svarbiausias jos uždavinys nusikaltimus trukdyti ir nusikaltėlius persekioti, tad jis visumet turi būti visuomenės tarnu ir globėju; su visais piliečiais neatsižvelgiant į jų tautybę bei tikybą, elgtis vienodai ir mandagiai. Stengtis savo taktingu elgesiu palenkti piliečius klausyti ir pildyti policijos nurodymus, bet vengti be reikalo pavartoti jėgą, kas sukelia daug skundų ir nepasitenkinimų. Tačiau jo veiksmai turi būti griežti ir aiškūs, kalbėti tuo metu trumpai ir turiningai, nevartoti įžeidžiančių ir nedrovingų žodžių, šurkštumo kalboje ar veiksmė (ne- mušti, nestumdyti, nespardyti).

Brutališkumas, netaktingumas ir nemandagumas draudžiamas.

§ 3.

Pastebėta keli atsitikimai, kada policijos bei tikybų viršininkai tiesioginiai kreipdamiesi vieni kitų įstaigosna su priešingais įstatymams reikalavimais sukelia vėliau įvairių nesusipratimų.

Išvengti šiuo atveju bet kokių netikslumų įsakau apskričių viršininkams instruktuoti policijos viršininkus, kad jie konfesiniais reikalais, išėmus teismo ar vidaus reikalų ministerijos šiuo reikalu parėdymus ir skubius atsitikimus, susirašinėtų per vidaus reikalų ministerijos tikybų reikalams referentą.

Pas.: J a k o b a s, departamento direktorius

Visiems apskričių viršininkams

Vienoje apskrityje policijai pasitaikė sulaikyti Lietuvos piliečius, įtariamus nusikalstamame darbe, padarytame Latvijoje. Šitie piliečiai buvo atiduoti Latvijos policijai be aukštesniosios valdžios parėdymo.

Panašių neteisėtų veiksmų pasikartojimą perspėti, departamentas paaikšina, kad einant baudž. proc. įstatymo 214 str., pilietis, kaltinamas užsienyje padarytame nusikalstamame darbe, teismas Lietuvoje, kur yra sulaikytas arba paskutiniu laiku gyveno, o to paties įstatymo 852^b str. einant, išdavimas Lietuvos piliečio bendrai neleidžiamas. Bet tarp Lietuvos ir Latvijos yra konvencija del nusikaltėlių išdavimo ir teismo pagalbos («Vyr. Žin.» 157 nr. 1115 eil.). Šios konvencijos 9 straipsnyje tiesiog numatyta, kad reikalavimas išduoti nusikaltėlį daromas diplomatinio keliu. Prie reikalavimo pridedama teismo įsiteisėjęs sprendimas arba teismo tardytojo parėdymas suimti. Konvencijos 3 str. numato, kad nuo savo piliečio išdavimo galima atsisakyti. Einant konvencijos 10 str. pirm siųsdamas diplomatinio keliu reikalavimą išduoti, teismas arba teismo tardytojas gali betarptai reikalauti iš atatinamos kitos šalies valdžios įstaigos padaryti provizorinį kaltinamojo asmens suėmimą, pranešdamas, kad reikalavimas išduoti seka. Tačiau aukščiau paminėtomis sąlygomis suimtasai asmuo yra paleidžiamas, jei 30 dienų laikotarpy nuo suėmimo dienos, valdžios įstaigai, kuri yra suėmusi, nebus oficialiai pranešta apie gavimą užsienių reikalų ministerijoje reikalavimo išduoti (11-as straipsnis). Tokiu būdu, kaltinamųjų sulaikyimas ir išdavimas Latvijos valdžiai atliekami ne paprastu keliu, o tik išpildžius konvencijoj numatytus formalumus.

Remiantis čia išdėstytu departamentas siūlo supažindinti pavestą tamstos priežiūrai policiją su nusikaltėlių išdavimo sąlygomis ir duoti parėdymą, kad ateityje be atskiro įsa-

kymo ji nepildytų Latvijos arba kitos šalies policijos valdininkų prašymų sulaikyti bei išduoti jiems piliečius, kurie padarė užsieny kuriuos nors nusikalstamus darbus.

Jakobas, departamento direktorius
Vorobjovas, administracijos referentas
1925 m. spalio m. 9 d., 10673 nr.

Del administraciniu būdu nubaustųjų nau- dojimo darbams

Kai kuriose apskrityse keliamas klausimas, ar administraciniu būdu nubaustas asmuo, tą bausmę atliekamas arešto namuose, gali būti verčiamas kokius nors darbus dirbti lygiai su teismo nuteistais kaliniais?

Šis klausimas rišamas teigiamai, turint galvoį štai ką:

Einant laik. įst. apie namus suimtiesiems 1 §, sargybos priežiūroje laikomi tarpe kitų ir administracinės valdžios suimtieji, kurių skaičių priskiriami ir administraciniu būdu nubausti asmenys, atliekama tą bausmę arešto namuose.

Nei kalbamame įstatyme, nei instrukcijoje arešto namų viršininkams bei užvaizdoms («Vyr. Žin.» 7 nr.) jokių išimčių sargybos priežiūroje laikomiems administracinės valdžios suimtiesiems nenumatyta. Šios instrukcijos 23 § nurodyta, kad, kiek galima, kaliniams duodamas naudingas darbas, be to, jie gali būti siunčiami dirbti ir už namų suimtiesiems sienų.

Prisilaikant baudž. stat 21 str. (trečias posmas) pasmerktieji daugiau kaip septynioms dienoms arešto, privalo pasirinkti kurį nors darbą, leidžiamą daboklėje dirbti.

Kitų šiuo klausimu taisyklių nėra. Rusų įstatymai šioj srity (įst. rink. XIV t. «ustav o soderžaščichsia pod stražei» 140 ir 141 str str), kuriuose šis klausimas buvo kitaip rišamas, kaip pasakyta laik. įst. apie namus suimtiesiems 27 §, nustojo veikę.

Nauji užsienio pasų ir vizų tarifai

Nuo š. m. spalio mėn. 23 d. einant ministerių kabineto nutarimu iš š. m. spalio m. 21 d., pradėjo veikti nauji tarifai imamiems mokesčiams iš Lietuvos piliečių už užsienio pasus, jų pratęsimus, visas bei leidimus (sauf-conduit). Šie nauji tarifai, ministerių kabineto nustatyti, yra žymiai didesni už ligi šiol veikusius. Juos sulyginę gausime tokį vaizdą:

	Pirmiau	Dabar
Už užsienio pasą 1 metams —	veltui, — 50 lit.	
» leidimą (sauf conduit) 6 mėn. —	40 lit., — 100 »	
» vienkartinę vizą ligi 6 mėn. —	40 » — 60 »	
» daugkartinę vizą ligi 1 metų —	250 » — 400 »	

Be to, reikia pažymėti, kad išimties keliu pirmiau už daugkartinę vizas 1 metams į Latviją ir Estiją buvo imama tik 20 litų, dabar šis palengvinimas nebus daromas ir tokiu būdu vizų tarifai, taip vienkartinų, taip ir daugkartinų, į visas pasaulio valstybes yra suvienodinti.

Laiškai „Policijos“ redakcijai

I.

Š. m. «Policijos» 9 nr. d-ras Draugelis, pakrikštijęs bolševikų agentais visus buvusios darbo ir social. apsaugos ministerijos valdininkus dar pabrėžia, kad aš net grasinančių laišku rašęs, kada mane atleido.

Šiuo pareiškiu, kad tokių laišku ministerijai nerašiau. 1919 m. gruodžio 2 d. pranešiau, kad atsisakau eiti Šiaulių apygardos darbo inspektoriaus pareigas ir prašiau išmokėti algą iki lapkričio 1 d., nes faktinai iki tos dienos tegalėjau dirbti: bermontininkams užėjus, inspektoriaus pareigų eiti nebebuvo galima. Veltui gi imti algos del savo «bolševikiško» būdo ir pažiūrų nenorėjau. Po kelių dienų gavau ir p. Draugelio raštą (rodos, XII. 2 rašytą), kuriuo jis mane atleido.

Su pagarba J. S o n d e c k i s

II.

Gerbiamas Redaktoriau!

P. Leono atsiminimuose, tilpusiuose «Policijos» 9 nr., paminėtas, kad aš, dabartinis kariuomenės teismo pirmininkas, turįs prie p. Leono pretenzijos, kad į peržemą, Vilniaus m. taikos teisėjo vietą buvęs paskirtas.

Kadangi toks posakis gali suklaidinti visuomenę del mano nusistatymų, tai, vardan teisybės, laikau reikalinga paaiškinti, kad 1918 m. lapkričio mėn. 12 d. to paties p. Leono, buv. tuomet teisingumo ministerio, buvau paskirtas departamento direktorium, o ministerio sekretorium tuomet buvo paskirtas studentas S.

Kuriam laikui praslinkus p. Leonas ministerio sekretorių studentą S. paskyrė departamento direktorium, o mane paskyrė į daug žemesnę taikos teisėjo vietą.

Kadangi aš esu 1903 m. baigęs universitetą, 3 metus išbuvęs advokatu ir vėliau 11 metų tarnavęs rusų teisme, pasiekęs apygardos teismo nario vietos, tai aš laikiau ir laikau, kad tokio mokslo ir tarnybos stažo asmenys turi būti skiriami į aukštesnes vietas, o ne studentai.

Kokį įspūdį vokiečiams padarė studento S. departamento direktorium paskyrimas, aš nežinau, bet mano pažeminimu iš departamento direktoriaus į taikos teisėjus, jie buvo labai nustebę ir net, pašiepdami mane, priimant iš jų Vilniaus taikos teismą, man tą prikišo.

Generolas leitenantas Petras Šniukšta

Leidžia Piliečių Apsaugos Departamentas
Redaktorius Antanas Jakobas

Karo žurnalas „**M Ū S Ū Ž I N Y N Ā S**“ (eina 5 metai).

Bendradarbiai: plk. lt. Acukas, ats. plk. lt. prof. Vacl. Biržiška, plk. lt. Byla, plk. inž. Bobinskis, gen. št. plk. Boleckis, mjr. Burokas, k. v. Grigaitis, gen. št. plk. Griganavičius, k. v. Grudzinskas, kpt. Hinentalis, prof. Janulaitis, vyr. lt. Jonuška, k. v. Jurskis, plk. Kraucevičius, gen. št. gen. lt. Ladyga, plk. lt. Lanskoronskis, vyr. lt. Lesauskis, gyd. mjr. Petraitis, gen. Radas-Zenkavičius, mjr. Ružancovas, vyr. lt. Soročkinas, vyr. lt. Šulcas, mjr. Tomkus, vyr. lt. Urbelis, ats. kpt. Urbšys, plk. Velykis, plk. Žukas ir kiti.

Leidžia: vyr. štab karo mokslo skyrius. Redaktorius: majoras V. Steponaitis.

PRENUMERATA METAMS:

Lietuvoje. Estijoje. Latvijoje ir Vokietijoje lt. 50.

Kitur užsienyje lt. 100.

(Tikrosios taraybos ir atsargos kariams per pusę pigiau).

Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, Karo mokslo skyrius.

Degtukų fabrikas **ETNA** Degtukų fabrikas

Brolių **FINKELŠTEINŲ** ir Ko Kaune

Tel. 406 ir 231 Kontora Kanto g. 10.

K. NARKEVIČIAUS

IR

V. ATKOČIŪNO

 SPAUSTUVĖ
KAUNAS,
Maironio gatvė 14
Telef. 13-35 Telef. 13-35

Spausdina: knygas, iliustruotus žurnalus, laikraščius, afišas, raštinėms knygas ir blankus ir kit. spaudinius
ir įvairiomis spalvomis.

Vietoj ištaisomi rankraščiai
taisyklinga lietuvių rašyba ir
žiūrima galutinės korektūros.

Priima užsakymus
emaliruotoms iškaboms

ir darbą atlieka gerai ir sąžiningai

Firma „**EMAL**“

A. ŠULCAS

KAUNAS,

Šiaulių g. nr. 17

netol. gelež. stoties

S. Trinkovskis ir K. Aris. K a u n a s, Laisvės alėja 21 Tel. 396 ☉ Tel. 396

ARMATUROS, žalvarinės ir paprastos visų rūšių, svečių, valgomiesiems, miegamiesiems, kambariams.

ARMATUROS «KANDEM» krautuvėms, kontoroms, fabrikams, mokykloms ir t. t. apšviesti.

ŠVEICARIŠKŲ elektrinių prosų ir kit, kaitinamų įrankių, aikvojančių energijos per valandą ne daugiau kaip už 25—35 ct.

DULKIŲ TRAUKTUVŲ, elektrinių ypatingai pigia kaina 345 lt.

APARATŲ „WECK“ ir stiklinių indų visų rūšių uogoms, vaisiams ir daržovėms laikyti.

SPORTO įrankių ir megztinių visų rūšių sportui ir lengvajai atletikai

SUOMIŲ PAŠLIUŽOS, BITININKAVIMO IR ŽVEJYBOS įrankiai

«Policijoj» skelbiasi pačios moderniškiausios ir turtingiausios prekių gausumu bei pasirinkimu firmos.

Š. m. gruodžio mėn. 6 d.
įvyks naujos VIII Raudonojo
Kryžiaus loterijos

1-os klasės lošimas

Naudingiausia pradėti lošti nuo 1-os klasės ir dalyvauti loterijoje iki 5-tai klasei imtinai, nes tuo būdu išlošiama 7000 laimėjimų bendra suma su viršum lt. 486.000

Bilietų galima gauti nusipirkti Lietuvos Raudonojo Kryžiaus loterijos valdyboje Kaune, Laisvės alėja 35, Ūkio banko bei Prekybos ir Pramonės banko skyriuose, visose pašto įstaig. Kaune ir provincijoje ir pas — — — agentus. — — —

A. K A C A S

KAUNAS, Laisvės alėja 57.

Telef. 388 ir 996.

Vienintelis atstovas Lietuvai žinomo fabriko „NAUMANN“

Siuvamos mašinos «Naumann». Dviračiai «Naumann». Tos pačios firmos rašomosios mašinėlės «Ideal» ir «Erika». Prie krautuvės dirbtuvė.

Parduodama taip pat išsimokėjimui.

Gaisras—
didžiausia
nelaimė!

Gaisras—didžiausia nelaimė!

Kas gali būti tikras, kad ta nelaimė jo neištiks?

Vienintelė priemonė apsisaugoti nuo gaisro nuostolių—tai apdrausti savo turta.

PILIEČIAI, skubėkite apsidrausti, nes gaisrui ištikus bus pervelu!

VALSTYBINIO APDRAUDIMO ĮSTAIGA

draudžia nuo ugnies trobesius, fabrikus ir visoki kilnojamąjį turta.

Įstaiga priima draudimus patogiomis apdraudimo sąlygomis

Premijos yra pigiausios

Apdraudėjai dalyvauja pelne, todėl premijos ilgainiui eina mažyn

Smulkiau apie draudimo sąlygas galima sužinoti: 1) Valstybinio Apdraudimo Įstaigos valdyboje Kaune, Mickevičiaus gatvė № 5. Telefono № № 204 ir 595. Pas įstaigos inspektorius Marijampolėje, Rokiškyje ir Šiauliuose. 3) Pas vietos agentus, kurie yra visuose miestuose, miesteliuose ir valsčiuose.

Valstybinio Apdraudimo Įstaiga

Gaisras—
didžiausia
nelaimė!

Kiekvienam žmogui,

kuris rūpinasi savo svei-
kata ir grožiu—geriausias
∴ tualetinis muilas ∴

K O S M O S

fabrikos

B E R A R i r K o

Pirmosios reikmenos dalykas!

Ekonominės Karių Bendrovės

FOTOGRAFIJA

48 LAISVĖS ALĖJA 48

persikelė į naują butą tame pačiame name.

Įsigyta daug naujų techniškių patobu-
linimų. Vienas iš didžiausių Kaune
paviljonų. Fotografuojama daugiau 100
žmonių grupės

Darbas atliekamas gerai, greitai ir
pigiau, negu kitur

Fotografuojama ir prie elektros šviesos

Taipgi yra specialus skyrius por-
tretams didinti

Policijos tarn. ir stud. nuolaida

P.06967 / 1925

B-VĖS

„MAISTAS“

krautuvėse 5% pigiau

Valstybės įstaigų tarnautojams, bendrabučiams, prieglaudoms, moksleiviams ir draugijų bei organizacijų valdyboms mūsų krautuvėse Laisvės al. 42 nr., Rotušės aikštė 15 nr. ir Šančiuose prie fabr. buv. br. Šmidt visi mūsų gaminiai ir mėsa paravinėjama 5% pigiau

B-VĖ «MAISTAS»

Lengvos pirkimo sąlygos

Medžiotojai, ginklų žinovai ir šiaip mėgėjai pirkę mūsų krautuvėje

visokios rūšies ginklus, šovinius bei šiaip medžioklės reikmenas

visomet lieka dideliai pasitenkinę, taip pirktos prekės kokybe, taip ir kainos pigumu

Maloniai kviečiame kiekvieną atsilankyti mūsų krautuvėje persitikrinti

Liekame iš anksto įsitikinę, kad visi bent kartą pirkę mūsų krautuvėje, taps nuolatniais mūsų pirkėjais

S. MUŠKATAS ir Co.

Kaunas, Laisvės alėja 61 nr.

TELEFONAS 869.

Dažnai mes daug laiko praleidžiame kol išrenkame

gerą dovaną savo mylimam asmeniui

Juk menamoji dovana turi sukeiti džiaugsmo, privalo būti naudinga ir kas svarbiausia privalo parodyti tamstos gerą skonį.

«Florance» firma mielai tamstai padeda tame sunkiame darbe pasiūlydama puikų muilą «MIMOSA».

Ta dovana sukels džiaugsmo ne tik dovanos įteikimo metu, bet ne kartą ir visą dieną, kada skaniai kvepiantis Mimosos aromatas persikels į tamstos odą. O jei dar prie šios dovanos pridėsi bonketę

„Eau de Cologne Florance triple ambrée“,

tai tamsta būsi tinkamai atlikęs savo pareigą. Tamstos apdovanotas asmuo bus visada dėgingas.

Florance—Kaunas

M. JOLKO

SPAUSTUVĖ

Kaunas, Laisv. al. 76 (Pasaže) Tel. 17-83

Pranešama visoms įstaigoms, skaitykloms, knygynams ir sporto organizacijoms, kad spaustuvė dailiai ir pigiai spausdina afišas, narių bilietus ir kt. darbus

Dailės spauda visomis Europos kalbomis

Dailės skyrius foninei spaudai: akcijų, čekių, amerikoniškų čekių su dublikatais, perlaidų ir kt. piniginių dokumentų akc. bendrovėms.

Skubiai spausdinama: vizitinės kortelės, vest, bilietai ir kt.

Skubūs užsakymai atliekami greit ir sąžiningai

Reljefiniai išspaudžiamieji darbai sulig paskutiniaisiais technikos reikalavimais.